

RS § 366 Mål och budget 2025 - 2027

Ärendenummer: RS 2024/7

Paragraf föregående instans: AU § 250

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Driftbudget 2025 fastställs.
- Skattesatsen lämnas oförändrad.
- Investeringsbudgeten för ett nytt äldreboende i Visby minskas med 10 miljoner kronor 2026 och uppgår totalt till 265 miljoner kronor i planen för år 2027-2028.
- Regionfullmäktiges direktiv och rekommendationer till nämnderna godkänns.

Regionstyrelsens beslut

- Regiondirektören får i uppdrag att ta fram ett förslag på hemställan till regeringen angående den gotländska sjukvården. Skrivelsen bör innehålla en redovisning av den ekonomiska situationen och svårigheterna att finansiera likvärdig vård och de strukturella utmaningarna som kommer av Gotlands ö-läge. Hemställan ska lyfta behovet av lösningar på kort och lång sikt.
- Regiondirektören får i uppdrag att presentera analyser och underlag för eventuell uppdelning och framtida vägval för ekonomi och organisation samt ta fram juridisk utredning för uppdelning av region och kommun.
- Regiondirektören får i uppdrag att utveckla arbetet med samordning kring bemanningsfrågor för en mer ändamålsenlig och resurseffektiv verksamhet.
- Regiondirektören får i uppdrag att fram ett IOP-avtal med Fritidsbanken med målet att sänka trösklar så fler får möjlighet att delta samt att samverka med andra oppmuntras.
- Regiondirektören får i uppdrag att i samverkan med olika aktörer utveckla arbetet kring barn och unga som ett led i brottsförebyggande arbete.
- Regiondirektören får i uppdrag att stärka arbetet med mobil familjecentrerad verksamhet och utveckla det för fler platser på landsbygden.
- Regiondirektören får i uppdrag att ta fram förslag för tecknande av ett nytt IOP-avtal med Röda Korset Gotland för perioden 2025-2028.
- Regiondirektören får i uppdrag att öka hastigheten i arbetet med förädling och försäljning av mark.
- Regiondirektören får i uppdrag att mellan förvaltningar prioritera utifrån genomförbarhet och kostnadseffektivitet samt fördela, planera och genomföra 1% effektivisering inom digitalisering, bemanning, inköp och lokaler 2025 och återkomma med förslag på plan samt konsekvenser av 1% effektivisering per år även 2026 och 2027. Återrapportering av fördelning enligt uppdraget ska ske till regionstyrelsen i december 2024.

- Regiondirektören får i uppdrag att se över hur samordning av stöd- och servicefunktioner som exempelvis HR, kommunikation och IT skulle kunna bidra till en mer resurseffektiv, standardiserad och resilient verksamhet. Uppdraget återrapporteras till budgetberedningen 2024.
- Regiondirektören får i uppdrag att återkomma med förslag på prioriteringar och/eller omprioriteringar av investeringar med ett maxtak om 500-600 miljoner kronor per år 2025, 2026 och 2027 samt konsekvenser av det. Uppdraget återrapporteras till regionstyrelsen i december 2024.
- Regiondirektören får i uppdrag att snarast påbörja arbetet med att revidera Klimatanpassningsplanen så att den omfattar hela Gotland, konsekvenserna av värmebölja och torka samt konsekvenserna av ihållande regn under längre perioder.

Reservation

Johan Malmros (C), Eva Ahlin (C), Fredrik Gradelius (C), Jörgen Benzler (V), Micke Seid (MP), Lars Engelbrektsson (SD) och Anna Eklund (L) reserverar sig mot regionstyrelsens beslut om driftbudget till förmån för egna yrkanden.

Micke Seid (MP) reserverar sig mot regionstyrelsens beslut om skattesats till förmån för eget yrkande.

Johan Malmros (C), Eva Ahlin (C) och Fredrik Gradelius (C) reserverar sig mot regionstyrelsens beslut att regiondirektören får i uppdrag att presentera analyser och underlag för eventuell uppdelning och framtida vägval för ekonomi och organisation samt ta fram juridisk utredning för uppdelning av region och kommun, till förmån för eget yrkande.

Sammanfattning

Regionfullmäktige beslutade i juni 2024 om en grundbudget för nämnderna 2025 samt investeringsbudget för 2025 och 2026. I november 2024 tas slutligt beslut om driftbudgeten samt vilken skattesats som ska tillämpas nästa år.

Totalt beslutades i juni om tillskott till nämnderna år 2025 på cirka 346 miljoner kronor (mnkr) vilket motsvarar en ökning med 5,3 procent. Det är i sammanhanget en hög ökning där löneökningarna på 140 mnkr har störst påverkan. Demografin och den medicinsktekniska utvecklingen påverkar resursfördelningsmodellerna och innebär en höjning, av nämndernas ramar med 83 mnkr. Posten för interna priser och externa avtal innebär en ökning med 104 mnkr och är fortsatt mycket högre än normalt till följd av att flera externa avtal följer KPI eller andra index som påverkas av inflationen. Utöver dessa grundförutsättningar beslutades om ramtillskott på totalt 21,7 mnkr.

Regionstyrelsen och regionfullmäktige tog inte ställning till övriga äskanden. De besluten sköts fram till budgetbeslutet i november.

Totalt äskar nämnderna medel om ytterligare 223 mnkr för år 2025. Ett helt nytt äskande har inkommit från tekniska nämnden på 1 mnkr.

Enligt den nya skatteprognosen från oktober 2024 kommer skatteintäkter, generella bidrag och utjämning att öka lite mer 2025 än tidigare prognos. Det budgeterade resultatet för 2025 ökar därför till 59 mnkr. Det innebär att det budgeterade minusresultatet 2024 vänds till ett positivt resultat om nämnderna sammantaget inte överskrider budget.

Det budgeterade resultatet är dock fortfarande för lågt för att nå upp till en resultatnivå på minst 2 procent av skatteintäkter, generella bidrag och utjämning.

Regionstyrelsens arbetsutskott lämnade inget förslag till budget 2025.

Investeringsbudget

Enligt nya beräkningar kan investeringsbudgeten för ett nytt äldreboende i Visby minska med 10 mnkr år 2026. Totalt ska 265 mnkr läggas i planen för år 2027-2028.

Bedömning

Region Gotland har för närvarande inte balans i ekonomin. Den höga inflationen 2022 och 2023 har medfört kraftigt höjda pensionskostnader och högre priser på varor och tjänster samtidigt som stora statsbidrag minskats. Det stora underskott som fanns i nämndernas verksamheter 2023 har blivit något lägre i år men är fortfarande mycket stort. Prognosen pekar på ett underskott för nämnderna på 164 mnkr jämfört med 241 mnkr 2023. Det kommer att krävas kraftfulla åtgärder och prioriteringar för nämnderna ska nå en ekonomi i balans.

Prognosen för 2024 pekar på ett totalt underskott på 264 mnkr, balanskravsresultatet beräknas bli -347 mnkr. Det innebär att nästan hela resultatutjämningsreserven på 364 mnkr kommer att behöva användas för att täcka underskottet.

Även om investeringarna inte når upp till budgeterad nivå, innebär investeringsprognosen på 650 mnkr att finansiering med egna medel inte är möjlig. Ett stort negativt resultat i kombination med höga investeringar innebär kraftiga påfrestningar på likviditeten och att extern upplåning blir nödvändigt.

De ekonomiska förutsättningarna förbättras dock 2025 och framåt. Inflationen är nu lägre vilket innebär att även pensionskostnaderna blir markant lägre. Skatteintäkterna ökar då konjunkturen väntas vända uppåt. Det innebär att det blir en real förstärkning av ekonomin. Det budgeterade minusresultatet 2024 kan vändas till ett positivt resultat under förutsättning att nämndernas underskott kan åtgärdas.

Det budgeterade resultatet är fortfarande för lågt för att nå upp till målet på en resultatnivå på minst 2 procent av skatteintäkter, generella bidrag och utjämning.

Regionens resultat måste långsiktigt basera sig främst på att nämndernas verksamheter bedrivs inom de budgetramar som beslutats och att det finns ett överskott för att finansiera framtida nödvändiga satsningar.

Ärendets behandling under mötet

Driftbudget

Ordförande yrkar på driftbudget enligt förslag från S och M som visar på en budget med beräknat resultat om 87 miljoner kronor. Se bilaga 1. I detta instämmer Andreas Unger (M).

Johan Malmros (C) yrkar på driftbudget enligt förslag från C som visar på en budget med beräknat resultat om 30 miljoner kronor. Se bilaga 2.

Jörgen Benzler (V) yrkar på en driftbudget enligt förslag från V som visar på en budget med beräknat resultat 18 miljoner kronor. Se bilaga 3.

Micke Seid (MP) yrkar på en driftbudget enligt förslag från MP som visar på en budget med beräknat resultat om 35 miljoner kronor. Se bilaga 4.

Lars Engelbrektsson (SD) yrkar på en driftbudget enligt förslag från SD som visar på en budget med beräknat resultat om 80 miljoner kronor. Se bilaga 5.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande, Johan Malmros (C) yrkande, Jörgen Benzlers (V) yrkande, Micke Seids (MP) yrkande och Lars Engelbrektssons (SD) yrkande och finner att eget yrkande om driftbudget enligt förslag från S och M bifalls.

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige att besluta om driftbudget enligt förslag från S och M.

Reservation

Johan Malmros (C), Eva Ahlin (C), Fredrik Gradelius (C), Jörgen Benzler (V), Micke Seid (MP), Lars Engelbrektsson (SD) och Anna Eklund (L) reserverar sig mot regionstyrelsens beslut om driftbudget till förmån för egna yrkanden.

Driftbudget 2025		Belopp, mnkr
Personalkostnadskompensation		
Generell personalkostnadskompensation 3,35 %		140,0
Summa personalkostnadskompensation		140,0
Resursfördelningsmodeller		
Resursfördelningsmodell BUN		-9,8
Resursfördelningsmodell GVN		11,8
Resursfördelningsmodell SON		27,2
Resursfördelningsmodell HSN		54,0
Summa resursfördelningsmodell		83,2
Externa avtal och interna prishöjningar		
Externa avtal		59,7
Interna priser regionstyrelseförvaltningen		9,5
Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)		7,0
Förändring internhyra		23,4
Summa externa avtal och interna priser		99,6
Riktade tillskott		
Regionstyrelsen	Samordning och utveckling bemanningsfrågor	1,5
Regionstyrelsen	Ökad säkerhetsatsning IT	7,8
Regionstyrelsen	IOP Röda Korset Gotland	1,3
Regionstyrelsen	Kultur och hälsa	0,7
Regionstyrelsen	Mobila familjecentraler landsbygden	1,5
Regionstyrelsen	IOP och permanentande av Fritidsbanken	1,5
Tekniska nämnden	Luftkvalitet PM10	1,0
Miljö- och byggnämnden /Tekniska nämnden	Exploateringsprojekt	7,7
Barn- och utbildningsnämnden	Nya Alléskolan och Väskinde förskola, drift	3,9
Barn- och utbildningsnämnden	Anpassad skola, förstärkning	4,9
Barn- och utbildningsnämnden	Ökade resurser små skolor	5,7
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	Ungdomssatsning i samverkan	2,5

Socialnämnden	Skyddat boende	2,0
Socialnämnden	Social insatsgrupp	2,0
Socialnämnden	LSS	40,0
Effektivisering 1%		-70,0
Reavinster		-20,0
Summa ramtillskott		-6,0
Resultat före beredning enl. skatteprognos oktober		59
Avsatt för ramtillskott i resultatplanen		22
Budgeterat resultat 2025		87

Skattesats

Ordförande yrkar att skattesatsen kvarstår oförändrad.

Micke Seid (MP) yrkar att skattesatsen höjs till 33,85 öre per skattekrona.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande och Micke Seids (MP) yrkande och finner att eget yrkande bifalls.

Reservation

Micke Seid (MP) reserverar sig mot regionstyrelsens beslut om skattesats till förmån för eget yrkande.

Ändring av investeringsbudget

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Regionfullmäktiges direktiv och rekommendationer till nämnderna

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Yrkanden om uppdrag

Ordförande yrkar att regionstyrelsen beslutar om följande uppdrag:

1. Regiondirektören får i uppdrag att ta fram ett förslag på hemställan till regeringen angående den gotländska sjukvården. Skrivelsen bör innehålla en redovisning av den ekonomiska situationen och svårigheterna att finansiera likvärdig vård och de strukturella utmaningarna som kommer av Gotlands ö-läge. Hemställan ska lyfta behovet av lösningar på kort och lång sikt.

2. Regiondirektören får i uppdrag att presentera analyser och underlag för eventuell uppdelning och framtida vägval för ekonomi och organisation samt ta fram juridisk utredning för uppdelning av region och kommun.
3. Regiondirektören får i uppdrag att utveckla arbetet med samordning kring bemanningsfrågor för en mer ändamålsenlig och resurseffektiv verksamhet.
4. Regiondirektören får i uppdrag att fram ett IOP-avtal med Fritidsbanken med målet att sänka trösklar så fler får möjlighet att delta samt att samverka med andra oppmuntras.
5. Regiondirektören får i uppdrag att i samverkan med olika aktörer utveckla arbetet kring barn och unga som ett led i brottsförebyggande arbete.
6. Regiondirektören får i uppdrag att stärka arbetet med mobil familjecentrerad verksamhet och utveckla det för fler platser på landsbygden.
7. Regiondirektören får i uppdrag att ta fram förslag för tecknande av ett nytt IOP-avtal med Röda Korset Gotland för perioden 2025-2028.
8. Regiondirektören får i uppdrag att öka hastigheten i arbetet med förädling och försäljning av mark.
9. Regiondirektören får i uppdrag att mellan förvaltningar prioritera utifrån genomförbarhet och kostnadseffektivitet samt fördela, planera och genomföra 1% effektivisering inom digitalisering, bemanning, inköp och lokaler 2025 och återkomma med förslag på plan samt konsekvenser av 1% effektivisering per år även 2026 och 2027. Återrapportering av fördelning enligt uppdraget ska ske till regionstyrelsen i december 2024.
10. Regiondirektören får i uppdrag att se över hur samordning av stöd- och servicefunktioner som exempelvis HR, kommunikation och IT skulle kunna bidra till en mer resurseffektiv, standardiserad och resilient verksamhet. Uppdraget återrapporteras till budgetberedningen 2024.
11. Regiondirektören får i uppdrag att återkomma med förslag på prioriteringar och/eller omprioriteringar av investeringar med ett maxtak om 500-600 miljoner kronor per år 2025, 2026 och 2027 samt konsekvenser av det. Uppdraget återrapporteras till regionstyrelsen i december 2024.

Johan Malmros (C) yrkar att ordförandes yrkande om uppdrag nr 2 ändras till att regiondirektören får i uppdrag att presentera underlag för att tydliggöra och analysera kostnaderna för regional respektive kommunal verksamhet.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande om uppdrag nr 1 och 3-11 och finner att de bifalls.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande om uppdrag nr 2 och Johan Malmros (C) yrkande och finner att eget yrkande bifalls.

Reservation

Johan Malmros (C), Eva Ahlin (C) och Fredrik Gradelius (C) reserverar sig

mot regionstyrelsens beslut att regiondirektören får i uppdrag att presentera analyser och underlag för eventuell uppdelning och framtida vägval för ekonomi och organisation samt ta fram juridisk utredning för uppdelning av region och kommun, till förmån för eget yrkande.

Johan Malmros (C) yrkar att regionstyrelsen beslutar om följande uppdrag.

- Regiondirektören får i uppdrag att intensifiera arbetet med att se till att ingångna avtal mellan arbetsmarknadens parter efterlevs inom Region Gotland, samt att säkerställa att chefer ges tillräckligt stöd för att implementeringen av hållbara scheman fortskrider.

Ordförande yrkar avslag till Johan Malmros (C) yrkande om uppdrag.

Ordförande ställer proposition på Johan Malmros (C) yrkande om uppdrag och finner att det avslås.

Micke Seid (MP) yrkar att regionstyrelsens beslutar om följande uppdrag.

1. Regiondirektören får i uppdrag att ta fram en öppen och transparent budgetprocess vilken säkerställer såväl oppositionens som medias möjlighet att granska majoritetens budget i god tid innan beslut skall fattas på regionstyrelsens möte.
2. Regiondirektören får i uppdrag att snarast påbörja arbetet med att revidera Klimatanpassningsplanen så att den omfattar hela Gotland, konsekvenserna av värmebölja och torka samt konsekvenserna av ihållande regn under längre perioder.
3. Regiondirektören får i uppdrag att säkerställa att initiera regelbundna mätningar av luftkvaliteten i Slite och andra tätorter.
4. Regiondirektören får i uppdrag att senast januari 2025 presentera för regionstyrelsen hur uppdraget från den 27 september 2023 fullföljts.
5. Regiondirektören får i uppdrag att förbättra och säkra politisk förankring i ärendehantering kring kalktäktsansökningarna, så att regionen kan avge mer heltäckande svar på myndigheters begäran om regionens synpunkter.
6. Regiondirektören får i uppdrag att ta fram en landsbygdsstrategi, vilken bland annat ska ge svar på hur Gotlands olika utvecklingsbolag kan stödjas och exempelvis på hur belysningen i mindre orter kan bevaras om de hotas av borttagning.

Ordförande yrkar bifall till Micke Seids (MP) yrkande om uppdrag nr 2.

Ordförande yrkar avslag till Micke Seids (MP) yrkande om uppdrag nr 1 och 3-6.

Jörgen Benzler (V) yrkar bifall till Micke Seids (MP) yrkande om uppdrag nr 5.

Eva Ahlin (C) yrkar bifall till Micke Seids (MP) yrkande om uppdrag nr 6.

Ordförande ställer proposition på Micke Seids (MP) yrkande om uppdrag nr 2 och finner att det bifalls.

Ordförande ställer proposition på Micke Seids (MP) yrkande om uppdrag nr 1 och finner att det avslås.

Ordförande ställer proposition på Micke Seids (MP) yrkande om uppdrag nr 3 och finner att det avslås.

Ordförande ställer proposition på Micke Seids (MP) yrkande om uppdrag nr 4 och finner att det avslås.

Ordförande ställer proposition på Micke Seids (MP) yrkande om uppdrag nr 5 och finner att det avslås.

Ordförande ställer proposition på Micke Seids (MP) yrkande om uppdrag nr 6 och finner att det avslås.

Lars Engelbrektsson (SD) yrkar att regionstyrelsen beslutar om följande uppdrag.

1. Regiondirektören ges i uppdrag att genomföra en översyn och ta fram en plan för att effektivisera administrationen inom regionens förvaltningar. Syftet är att minska byråkrati och onödiga administrativa kostnader, med målet att frigöra resurser för kärnverksamheter såsom vård, skola och omsorg. Planen bör innehålla konkreta förslag för att minska duplicerade arbetsuppgifter, omorganisera ineffektiva tjänster och utforska digitala lösningar för effektivare arbetsflöden.
2. Regiondirektören får i uppdrag att i samverkan med lokala företag och utbildningsanordnare utveckla en strategi för att stärka kopplingen mellan gymnasie- och vuxenutbildning och Gotlands arbetsmarknad. Fokus ska ligga på att utbildningarna svarar mot de lokala branschernas behov, med särskild prioritet för yrkesutbildningar.
3. Regiondirektören ges i uppdrag att genomföra en omfattande översyn av de strategiska tjänsterna inom regionen, med särskilt fokus på personalstrategiska roller. Målet med översynen är att säkerställa att dessa roller är ändamålsenliga, kostnadseffektiva och att de bidrar direkt till att uppfylla regionens långsiktiga mål. Översynen ska kartlägga hur många strategier som finns, deras huvudsakliga arbetsuppgifter, och om det finns överlappande eller onödiga funktioner som kan slås ihop eller tas bort.
4. Regiondirektören ges i uppdrag att genomföra en genomgång av externa och interna avtal, särskilt inom teknik, fastighet och leverantörsavtal, för att identifiera potentiella kostnadsbesparingar och effektiviseringar. Målet är att säkerställa att regionens avtal är kostnadseffektiva och ger bästa möjliga värde för invånarna.
5. Barn- och utbildningsnämnden får i uppdrag att genomföra en analys av skolornas behov av specialpedagoger och skolpsykologer. Detta ska

- inkludera en behovskartläggning för att anställa ytterligare specialpedagogisk personal i de skolor där behovet är störst.
6. Barn- och utbildningsnämndens får i uppdrag att se över och effektivisera de administrativa uppgifterna som lärare idag belastas med, vilket ska resultera i konkreta förslag på minskad administration under året.
  7. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ska ta initiativ till att inleda ett samarbete med lokala företag för att utöka antalet praktikplatser och lärlingsprogram för gymnasieelever, i syfte att skapa en starkare koppling mellan skola och arbetsliv.
  8. Socialnämnden får i uppdrag att inrätta fler mobila team inom äldreomsorgen som kan erbjuda vård i hemmet, vilket minskar trycket på vårdboenden och ökar tryggheten för äldre som bor hemma.
  9. Socialnämnden ska prioritera att utöka antalet platser för behandling av psykisk ohälsa och missbruksproblem, med särskilt fokus på tidiga insatser och individanpassade vårdprogram.
  10. Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag att rekrytera fler specialistläkare och sjuksköterskor till Gotland genom konkurrenskraftiga löner och bättre arbetsvillkor.
  11. Hälso- och sjukvårdsnämnden ska öka satsningar på telemedicin och digitala vårdtjänster för att tillgängliggöra specialistvård även för landsbygdsområden.
  12. Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag att utveckla rutiner och arbetsmodeller för att stödja patientnära insatser som VAK och andra individanpassade stödinsatser. Genom att frigöra tid för personalen att inte bara möta det sjuka utan även stödja det friska hos patienterna, stärker vi patientsäkerheten och höjer kvaliteten på vården.
  13. Tekniska nämnden får i uppdrag att se över vattenanvändningen i hela regionen, inklusive en analys för modernisering av vattennätet och möjligheter till regnvatteninsamling, särskilt i icke dricksvattentillämpningar som bevattning.
  14. Miljö- och byggnämnden får i uppdrag att skapa bättre förutsättningar för arbetsplatser och lokaler att etableras, särskilt i områden där det finns potential för ekonomisk tillväxt och samhällsnytta.
  15. Miljö- och byggnämnden ska genomföra en översyn för att säkerställa att tillsynen fokuserar på säkerhet och efterlevnad av lagar i byggsektorn och miljö känsliga verksamheter, särskilt med avgiftsfinansiering för att garantera hög säkerhetsstandard.
  16. Kultur- och fritidsberedningen får i uppdrag att utforma ett stödprogram specifikt riktat mot ungdomsidrott i Gotlands glesbygdsområden. Målet är att skapa möjligheter för ungdomar att delta i organiserade aktiviteter nära sina hem.
  17. Då badhusprojektet redan är beslutat, ska kultur- och fritidsberedningen fokusera på att säkerställa en kostnadseffektiv drift, inklusive att undersöka möjliga externa finansieringsalternativ för att minska den långsiktiga belastningen på regionens budget.

Ordförande yrkar avslag till Lars Engelbrektssons (SD) yrkande om uppdrag.

Jörgen Benzler (V) avstår från att delta i beslutet avseende Lars Engelbrektssons (SD) yrkande om uppdrag nr 2.

Ordförande ställer proposition på Lars Engelbrektssons (SD) yrkande om uppdrag nr 5-17 och finner att det avslås.

Ordförande ställer proposition på Lars Engelbrektssons (SD) yrkande om uppdrag nr 2 och finner att det avslås.

Ordförande ställer proposition på Lars Engelbrektssons (SD) yrkande om uppdrag nr 1 och finner att det avslås.

Ordförande ställer proposition på Lars Engelbrektssons (SD) yrkande om uppdrag nr 3 och finner att det avslås.

Ordförande ställer proposition på Lars Engelbrektssons (SD) yrkande om uppdrag nr 4 och finner att det avslås.

Anna Eklund anmäler protokollsanteckning, se bilaga 6.

Beslutsunderlag

Samtliga nämnders Mål och budget 2025-2027

Regionfullmäktige 2024-06-19 § 101

Tekniska nämnden 2024-09-18 § 160

Regionfullmäktiges direktiv till nämnderna

Plankalkyl 2025-2027 2024-10-03

Kompletterande beredningsunderlag till budget 2025-2027 2024-09-27

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2024-10-16

Skickas till

Samtliga nämnder

LÅNGSIKTIGT ANSVAR FÖR GOTLANDS FRAMTID

Sverige befinner sig nu i en fas av ekonomisk stabilisering efter en period av hög inflation. Trots detta står landets kommuner och regioner inför fortsatt stora utmaningar, och Gotland är inget undantag. Den kraftiga inflationen har haft stor påverkan på kostnadsutvecklingen, särskilt pensionskostnaderna som har fördubblats på två år och innebär 400 miljoner kronor i högre årlig kostnad.

Samtidigt som en hög kostnadsnivå kvarstår utvecklas skattekraften långsamt, kombinerat med minskade statsbidrag. Som Sveriges enda ö-region står Gotland dessutom inför unika utmaningar som kräver skraddarsydda lösningar, då vårt geografiska läge innebär att vi har högre kostnader än andra regioner. Detta sätter ytterligare press på vår förmåga att upprätthålla välfärdsuppdraget, särskilt inom hälso- och sjukvården.

Gotlands unika förutsättningar

Gotland är landets minsta region, samtidigt som vi är landets enda ö-region. Till skillnad från andra regioner har vi ingen närliggande granne att samarbeta med. Dessutom har Region Gotland ett dubbelt ansvar – för både kommunala uppdrag som skola och äldreomsorg och regionala uppdrag som sjukvård och kollektivtrafik, i en och samma organisation. Vi kan inte kompromissa med den grundläggande tryggheten för Gotlands invånare. Boende på Gotland har rätt till samma vård som i andra regioner. Vi kan inte välja bort akutmottagningar, förlossningsvård och jourlinjer, men kostnaderna överstiger vad Gotlands 61 000 invånare kan bära.

Över tid har Region Gotland tvingats omfördela resurser från kommunala verksamheter som skola och omsorg för att kunna finansiera den gotländska sjukvården. Det är inte en

hållbar utveckling. Hälso- och sjukvårdsuppdraget riskerar att tränga undan vår förmåga att vara en väl fungerande kommun.

Långsiktiga lösningar för Gotlands framtid

Det säkerhetspolitiska läget, med Gotlands nyckelroll i Sveriges totalförsvar, kräver samtidigt att vi stärker vår beredskap – men dessa kostnader kan inte enbart bäras av gotlänningarna. Socialdemokraterna och Moderaterna på Gotland arbetar långsiktigt med att lyfta Gotlands särskilda behov i dialog med såväl riksdag som regering. Vi fortsätter att driva frågan om ett ö-tillägg för att upprätthålla vårt regionala såväl som kommunala uppdrag, och vi arbetar för att stärka Gotlands civila beredskap. Vi samarbetar med övriga partier för att nå bred politisk enighet kring dessa frågor – både lokalt och nationellt – och vi arbetar fortsatt mot att hitta hållbara lösningar för Gotlands framtid.

Vi ser fortsatt tre möjliga vägar för att säkra Gotlands framtida välfärd:

1. **Införande av ett ö-tillägg**, som kompenserar för de extra kostnaderna som Gotlands geografiska läge medför. Detta tillägg ska möjliggöra att vi kan upprätthålla såväl kommunala som regionala åtaganden och samtidigt stärka den civila beredskapen. Ett sådant tillägg måste vara indexerat och följa den nationella kostnadsutvecklingen.
2. **Organisatoriskt samarbete med annan sjukvårdsregion**, där Gotland integreras med en region med större befolkningsunderlag som kan dela det ekonomiska ansvaret för hälso- och sjukvården.
3. **Statligt övertagande av Gotlands sjukvård**, för att säkerställa en god och jämlik vård där staten tar ansvar för att finansiera vårdens unika kostnader på Gotland.

Därför ger vi nu följande uppdrag:

- Uppdrag ges till regiondirektören att ta fram ett förslag på hemställan till regeringen angående den gotländska sjukvården. Skrivelsen bör innehålla en redovisning av den ekonomiska situationen och svårigheterna att finansiera likvärdig vård och de strukturella utmaningarna som kommer av Gotlands ö-läge. Hemställan ska lyfta behovet av lösningar på kort och lång sikt.
- Regiondirektören får i uppdrag att presentera analyser och underlag för eventuell uppdelning och framtida vägval för ekonomi och organisation samt ta fram juridisk utredning för uppdelning av region och kommun.

BUDGET 2025

Region Gotland har över tid gjort goda resultat. Vid flera tillfällen har vi avsatt medel till vår resultatutjämningsreserv. Det har gjort att vi klarat de två mycket tuffa åren 2023 och 2024. Inför 2025 är budgetläget fortsatt utmanande och det långsiktiga arbetet för förändrade förutsättningar måste fortsätta, samtidigt måste vi ta ansvar för helheten tills andra lösningar finns.

Gotlänningar har rätt till god och jämlik vård utan att skolan, äldreomsorgen eller våra medarbetare blir lidande. Vi väljer att satsa på våra barn, unga och äldre och på att fortsatt vara en bra kommun. För Gotlands framtid.

Vi fokuserar på förebyggande och hälsofrämjande arbete, både för våra barn och unga och våra äldre. Detta innefattar både goda möjligheter till en rik fritid och sociala insatser såväl som en likvärdig skola.

Vår budget värnar välfärden och våra medarbetare. Medarbetarna är vår viktigaste resurs och spelar avgörande betydelse för barn, unga och äldre varje dag. Vi ger därför full lönekostnadskompensation på totalt 140 miljoner kronor, höjer friskvårdsbidraget per medarbetare till 3000 kronor per år och går vidare med införandet av förmånscyklar.

Vår budget tar ett helhetsansvar. Socialdemokraterna och Moderaterna fattar därför beslut om en budget med ett beräknat positivt resultat om 87 miljoner kronor.

Budgetbeslut från juni

Vid vårens budgetberedning tog vi tillsammans, i bred politisk enighet, ansvar inför 2025 och gav förvaltningarna tydliga planeringsförutsättningar i form av resursfördelning till skola, vård och omsorg, full personalkostnadskompensation, samt täckning för interna priser och externa avtal. Detta innebär totala tillskott på drygt 323 miljoner kronor.

I resursfördelningsmodellen ser vi för första gången på mycket länge hur färre barn ger en negativ utveckling av resurstilldelningen för barn- och utbildningsnämnden. Det minskande antalet barn kommer att kräva en successiv anpassning av skolorganisationen.

Redan tilldelade tillskott vid vårens budgetberedning:

Personalkostnadskompensation

Generell personalkostnadskompensation 3,35 %	140,0
Summa personalkostnadskompensation	140,0

Resursfördelningsmodeller

Resursfördelningsmodell BUN	-9,8
Resursfördelningsmodell GVN	11,8
Resursfördelningsmodell SON	27,2
Resursfördelningsmodell HSN	54,0
Summa resursfördelningsmodell	83,2

Externa avtal och interna prishöjningar

Externa avtal	59,7
Interna priser regionstyrelseförvaltningen	9,5
Interna priser teknikförvaltningen	7,0
Förändring internhyra	23,4
Summa externa avtal och interna priser	99,6

SUMMA TILLSKOTT	323,2
------------------------	--------------

Medarbetarna är vår viktigaste resurs

Välfärden är aldrig bättre än dess medarbetare och Region Gotlands medarbetare är vår viktigaste resurs. Den som arbetar i Region Gotland ska trivas och må bra och ha en god arbetsmiljö och arbetssituation som bidrar till arbetstillfredsställelse och ger förutsättningar för ett långt, friskt och hållbart arbetsliv. Ett viktigt mål är att minska beroendet av hyrpersonal. Då behöver Region Gotland stärkas som arbetsgivare så att fler väljer att jobba hos oss. Här vill vi ta flera steg för att uppnå det.

När konkurrensen om arbetskraft hårdnar behöver vi säkerställa att vi har resurser för att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla medarbetare. Region Gotland ska ha goda förutsättningar för en långsiktig och hållbar löneutveckling. Socialdemokraterna och Moderaterna väljer därför att ge full ersättning för lönekostnadskompensation på totalt 140 miljoner kronor.

Dessutom höjer vi friskvårdsbidraget per medarbetare till 3000 kronor per år, för att ytterligare stärka erbjudandet till våra medarbetare och förutsättningarna för ett gott arbetsliv. Dessutom går vi vidare med införandet av förmånscyklar för regionens personal, vilket gynnar både det hälsofrämjande arbetet och miljön.

Samtidigt behöver vi fortsätta att utveckla vårt arbete kring bemanning och att bli mer effektiva i att nyttja vår personals kompetens rätt.

- Vi ger full personalkostnadskompensation till nämnderna om 3,35%, totalt 140 miljoner.
- Friskvårdsbidraget höjs till 3000 kronor per medarbetare och år. Satsningen sker inom ram och räknas över tid hem i och med minskade sjuktal.
- Vi går vidare med införandet av förmånscyklar för regionens personal.
- Regiondirektören får i uppdrag att utveckla arbetet med samordning kring bemanningsfrågor för en mer ändamålsenlig och resurseffektiv verksamhet.
- Regionstyrelsen tilldelas 1,5 miljoner kronor för arbetet.

Fokus på förebyggande och hälsofrämjande insatser

Ett tydligt mål i den regionala utvecklingsstrategin Vårt Gotland 2040 är att ”*Gotland är ett tryggt och inkluderande samhälle med livskvalitet för alla*” och en politisk prioritering under mandatperioden är att ”*Region Gotland ska prioritera ett hälsofrämjande arbete och utveckla förebyggande insatser*”. Dessa mål ska genomsyra alla Region Gotlands verksamheter.

Sverige och Gotland har en åldrande befolkning och stora utmaningar i folkhälsan. Mer behöver göras för att etablera sunda vanor och en mer rörelserik vardag. Detta är i synnerhet viktigt för att vård och omsorg ska klara av att möta de demografiska behoven framåt där allt fler äldre ska tas om hand av allt färre som finns i arbetsför ålder.

Lyckas vi med detta höjer vi människors livskvalitet samtidigt som vi minskar behovet av sjukvård. Mycket görs redan och märks exempelvis i satsningar inom fritidsområdet och på idrottsanläggningar, i stadsplanering, satsningar på kulturen, utveckling av lekplatser, inrättande av Friluftsråd och arbete med vandringsleder och utegym. Allt för att gotlänningar ska ha goda möjligheter till en rik fritid.

Gotland är tryggast i Sverige och för att fortsätta vara det behöver vi också öka våra sociala förebyggande insatser. I juni 2025 träder även en ny socialtjänstlag in som också fokuserar mer på förebyggande insatser. Vi behöver förbereda våra verksamheter och utveckla våra insatser och skjuter till mer resurser för det.

Det börjar med barnen

Att alla barn klarar skolan är den bästa vaccinationen mot ohälsa. Om inte våra barn får rätt förutsättningar i skolan ökar såväl den psykiska som den fysiska ohälsan och därtill riskerar den att cementeras under lång tid. Därför väljer vi att prioritera en likvärdig skola för våra barn och unga.

Under 2024 har nya Alléskolan och en ny förskolebyggnad i Väskinde färdigstälts. Medel har tidigare avsatts för delårshyra, nu avsätter vi ytterligare 3,9 miljoner kronor för att täcka hyreskostnaderna för hela året, så att inte den kostnaden riskerar att drabba barn, elever eller personal.

Vi ökar också anslagen till anpassad skola med 4,9 miljoner kronor. Det gör vi för att alla barn på Gotland ska få en bra skolgång där de kan nå så långt som möjligt. Ojämligheten är idag för stor mellan olika grupper och genom att satsa mer resurser på den anpassade skolan jämnar vi ut möjligheterna. Vi måste bättre möta alla barns behov.

Ojämligheten riskerar också att öka i de mindre skolorna utanför Visby som en följd av sämre ekonomiska förutsättningar. Vi tillskjuter därför 5,7 miljoner kronor för att stärka de mindre skolenheterna och därmed även förutsättningarna för en likvärdig skola över hela Gotland.

- Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen tilldelas 3,9 miljoner kronor för hyreskostnader för nya Alléskolan och ny förskolebyggnad i Väskinde.
- Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen tilldelas 4,9 miljoner kronor i förstärkning till anpassad skola.
- Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen tilldelas 5,7 miljoner kronor i strukturbidrag till mindre skolor utanför Visby.

Fritidsbanken permanentas

Idrottsrörelsen spelar en avgörande roll för många unga för att få en gemenskap, vänner och förebilder. Ibland är trösklarna för höga för att kunna vara delaktig. Därför finns Fritidsbanken. Över åren har utlånen av utrustning ökat och Fritidsbanken har blivit en viktig motor i att få fler att idrotta och att kunna ägna sig åt friluftsliv.

Nu permanentar vi Fritidsbanken och växlar upp verksamheten med ett IOP (idéburet offentligt partnerskap) så att fritidsbanken kan bidra till ännu mer rörelse, föreningsliv och friluftsliv över hela Gotland. Det bygger både individen och samhället starkt.

- Regionstyrelsen tilldelas 1,5 miljoner kronor för att permanenta Fritidsbanken.
- Regiondirektören får i uppdrag att fram ett IOP-avtal med Fritidsbanken med målet att sänka trösklar så fler får möjlighet att delta samt att samverka med andra uppmuntras.

Fenix ungekulturhus

Ett av de viktigaste uppdragen för kulturen på Gotland, med stöd i Region Gotlands kulturplan och i arbetet med att efterleva de nationella kulturpolitiska målen, är att säkerställa kultur för den prioriterade målgruppen barn och unga. Idag är unga och unga vuxna den målgrupp som står längst bort från det kulturutbud som erbjuds på Gotland.

Vi ser stora möjligheter att stärka vårt fokus på kultur för barn, unga och unga vuxna samt ungekulturhuset Fenix kulturprofil med en organisationstillhörighet närmare kultur- och föreningslivet, kulturutvecklarna, institutionerna och de stödmöjligheter och nätverk som finns inom regionstyrelseförvaltningen.

- Ansvaret för Fenix ungekulturhus flyttas över från utbildnings- och arbetslivsförvaltningen till regionstyrelsen från och med 1 juli 2025.
- Avsatta budgetmedel på 2,5 miljoner kronor ombudgeteras från gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden till regionstyrelsen.

Ungdomssatsningar

De politiska prioriteringarna för mandatperioden omfattar också förebyggande insatser för att motverka att barn och unga dras in i kriminalitet och att skapa meningsfulla aktiviteter på fritiden. För att bättre möta gotländska ungdomar där de befinner sig avsätter vi resurser

framåt för att etablera mer närvarande verksamhet. Exempelvis saknar Norra Visby idag verksamheter för unga.

Att se till att Gotland inte drabbas av gängkriminalitet i form av skjutningar och sprängningar är en högt prioriterad fråga. Det finns ett stort engagemang inte bara från Region Gotlands verksamheter utan även från civilsamhället och andra. Detta engagemang behöver samlas i strukturerad samverkan där allas bidrag är viktiga. Regiondirektören får därför i uppdrag att i samverkan med olika aktörer utveckla arbetet kring barn och unga som led i det brottsförebyggande arbetet.

- Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen tilldelas 2,5 miljoner kronor för att starta en ungdomsgård i norra Visby.
- Regiondirektören får i uppdrag att i samverkan med olika aktörer utveckla arbetet kring barn och unga som ett led i brottsförebyggande arbete.

Sociala insatsgrupper

Utöver allmänt riktade insatser krävs också mer av prioriterade och riktade insatser mot ungdomar med normbrytande beteende som är eller riskerar att bli kriminellt aktiva. Socialnämnden har gett ett särskilt uppdrag till förvaltningen att ta fram en modell för hur vi i samverkan kan arbeta med barn och ungdomar som begår eller riskerar att begå brott.

Efter omvärldsspaning och anpassning till våra förutsättningar är förslaget införande av Sociala insatsgrupper (SIG) vars uppgift är att punktmarkera ungdomar på glid och ge täta och nära insatser för att bryta utvecklingen. Gotland ska vara en trygg plats för alla och för att vända samhällsutvecklingen innan den riskerar att drabbar oss också så behöver vi fler verktyg. SIG är ett av dem.

- Socialförvaltningen tilldelas 2 miljoner kronor för inrättande av sociala insatsgrupper.

Mobila familjecentraler

För att ytterligare stärka det förebyggande arbetet har vi under det gångna året utvecklat en mobil form av familjecentral. En samverkansstruktur för samordning, prioritering och beslut inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen, socialförvaltningen och utbildnings- och arbetslivsförvaltningen bedriver ett gränsöverskridande arbete för att åstadkomma ett familjecentrerat arbetssätt.

Utvecklingsarbetet med öppna förskolan i Slite för att komma närmare invånarna är ett intressant exempel på ett mobilt familjecentrerat arbetssätt i samverkan. Vi vill ge förutsättningar för att ta arbetet vidare och sprida det till fler orter på Gotland.

- Regiondirektören får i uppdrag att stärka arbetet med mobil familjecentrerad verksamhet och utveckla det för fler platser på landsbygden.
- 1,5 miljoner kronor tillförs samordningsstrukturen som leds av regionstyrelseförvaltningen för fördelning så att berörda förvaltningar kan bidra.

Kultur och hälsa

Den senaste folkhälsoundersökningen visar att den psykiska ohälsan ökar på Gotland. En fjärdedel av den gotländska befolkningen har ett lågt socialt deltagande. Inom vården ser vi att det finns en grupp människor som söker vård för att de inte mår bra, men som kanske inte har medicinska behov.

Kulturenheten och programmet Hälsa genom hela livet har sedan 2022 ett samarbete för att nå grupper i samhället som befinner sig i riskzonen för psykisk ohälsa, med särskilt fokus på unga och ensamma äldre. En av slutsatserna är att det behövs nya samarbeten för att nå de här målgrupperna. Samarbeten har även inletts med kulturinstitutioner, studieförbund, vårdcentralen i Hemse, elevhälsan och Första linjen.

Vi vill därför se en kontinuerlig verksamhet av hälsofrämjande kulturinsatser via primärvård och primärvårdsnära verksamheter och fortsatt följa effekterna av insatsen framåt.

- Regionstyrelsen tilldelas 0,7 miljoner kronor för att utveckla kontinuerlig verksamhet av hälsofrämjande kulturinsatser.

Mäns våld mot kvinnor

Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer är ett omfattande jämställdhets- och samhällsproblem. För att bryta utvecklingen krävs ett långsiktigt och målmedvetet arbete som involverar stora delar av samhället.

För de som drabbas av våld krävs akuta insatser i form av skyddat boende. Vi tillför resurser för att bättre kunna möta behoven hos de som behöver akut hjälp, vilket ger bättre förutsättningar för fler att kunna lämna en destruktiv relation.

- Socialförvaltningen tilldelas 2 miljoner kronor för utveckling av insatsen skyddat boende.

LSS-verksamheten stärks

LSS (lagen om stöd och service) är en rättighetslagstiftning. Den som har behovet ska få det. I dagsläget är LSS-verksamheten inte i balans, vilket beror på fler personer med större behov. Verksamheten är mycket effektiv i jämförelse med riket, varför vi bedömer att det blir svårt att sänka kostnaderna.

Hittills har underskottet hanterats inom socialnämndens område, men framåt blir det svårt utan att riskera övrig verksamhet. Det strukturella underskottet beräknas idag till 65 miljoner kronor. Vi väljer att skjuta till 40 miljoner kronor till LSS-verksamheten, vilket är ett historiskt högt tillskott. Med det vill vi säkra att verksamhetens kvalitet inte sänks, samtidigt som vi vill säkra att resurser inte tas från andra viktiga verksamheter inom socialnämndens område, så som förebyggande insatser eller äldreomsorgen.

- Socialförvaltningen tilldelas 40 miljoner kronor för LSS-verksamheten.

Fortsatt samarbete med Röda Korset

Gotland har ett starkt civilsamhälle. Det vill vi värna och utveckla. Civilsamhället är ett omistligt kitt i en av samhällets viktigaste tillgångar; tilliten. Region Gotland har ett gott uppbyggt samarbete med Röda Korset Gotland, i form av ett sedan tidigare gemensamt idéburet offentligt partnerskap (IOP), bland annat för att stödja personer på Gotland som befinner sig i uppehållstillståndsrelaterade processer eller där avvisanden inte kunnat verkställas.

Röda Korset är både en stark social aktör över hela Gotland men också en av våra viktigaste organisationer för att bygga ett starkt samhälle med motståndskraft mot kriser. För att skapa ännu bättre förutsättningar för Röda Korset att fortsatt ta det viktiga samhällsansvar man redan gör, vill vi i samband med att nuvarande IOP-avtal löper ut i december 2024 vidareutveckla vårt partnerskap.

- Regiondirektören får i uppdrag att ta fram förslag för tecknande av ett nytt IOP-avtal med Röda Korset Gotland för perioden 2025-2028.
- Regionstyrelseförvaltningen tilldelas 1,3 miljoner kronor under 4 år.

Klimat och miljö

Inom EU pågår ett arbete med att skärpa gränsvärdena för luftkvalitet, eftersom även lägre halter av luftföroreningar kan påverka hälsan negativt. En kommande förändring av gränsvärdena till en lägre nivå är sannolikt aktuell, vilket skärper behovet av åtgärder.

Region Gotland behöver säkerställa att tillräckliga satsningar görs för att klara kraven enligt miljö kvalitetsnormen. Mätningen av luftkvaliteten behöver därför utökas, bland annat med mätningar i fler av Gotlands tätorter, för att få bättre underlag för vidare åtgärder.

- Teknikförvaltningen tilldelas 1 miljon årligen för att stärka arbetet med att sänka halterna av PM10.

Beredskap, säkerhet och IT

Det säkerhetspolitiska omvärldsläget kräver att Region Gotland stärker sin beredskap. Många goda insatser pågår redan men vi ser vidare att vi behöver fortsätta förstärka arbetet med IT-säkerhet.

- Regionstyrelsen tilldelas 7,8 miljoner kronor för att förstärka arbetet med IT-säkerhet.
- Regionövergripande implementering av Microsoft 365 hanteras inom ram och finansieras av samtliga nämnder via interna avtal.

Måltidsverksamheten

Måltidsverksamheten i Region Gotland står inför stora utmaningar inom flertalet områden så som bemanning, ekonomi och produktionskapacitet, och är sedan en tid i behov av ett inriktningsbeslut för att kunna planera för en långsiktigt säker och hållbar produktion och leverans av måltider.

Ett större tillagningskök med förutsättningar för produktion av både varm och kyld mat ger flera positiva effekter när det gäller bland annat arbetsmiljö, bemanning, kvalitet, effektivitet, flexibilitet och beredskap. Det finns även många fördelar med ökad produktionsvolym och leveranser av kyld mat till hälso- och sjukvården och till äldreomsorgen där kyld mat efterfrågas i större utsträckning redan idag.

- Förstudiearbete påbörjas för nybyggnation av ett större tillagningskök med förutsättningar för produktion av varm och kyld mat. Arbetet ska utföras inom ram.

Försäljningar

I en budget finns möjlighet att påverka både på utgifts- och på intäktssidan. På den senare ser vi att vi behöver öka trycket på arbetet med att utveckla och färdigställa mark för bostäder. Det gynnar både intäktssidan samtidigt som vi vet att behovet av bostäder är stort. Fler bostäder kräver fler färdiga detaljplaner möjliga att sälja för exploatering. Vi skjuter därför till 7,7 miljoner kronor för exploateringsarbetet.

- Regiondirektören får i uppdrag att öka hastigheten i arbetet med förädling och försäljning av mark.
- Mark- och exploateringsstrukturen som delas mellan samhällsbyggnads-, tekniska- och regionstyrelseförvaltningen tilldelas 7,7 miljoner kronor för exploateringsarbetet där 1,6 miljoner tillfaller tekniska nämnden och 6,1 miljoner miljö- och byggnämnden.

Effektiviseringar

Nämnderna får kompensation i budget för prisökningar, löneökningar och demografi men för att regionens tillgängliga medel ska räcka måste nämnderna också effektivisera i sina verksamheter. I den tioåriga finansiella analys som har tagits fram för Region Gotland ser vi behov av effektiviseringar årligen för att klara en god ekonomisk hushållning över tid. Vi ser helst effektiviseringar som är långsiktiga och förutsägbara och ger uppdrag om både 2025 och kommande år där hemtagning av flera års effektivisering ofta blir bättre med framförhållning.

Åtgärder inom digitalisering, bemanning, inköp och bättre nyttjade lokaler ska gå före åtgärder som direkt påverkar verksamheterna. Uppdraget är i sig inte nytt och arbetet är därmed redan igångsatt. Ett sätt att få mer resurseffektiv, standardiserad och resilient verksamhet kan vara att öka samordning av stöd- och servicefunktioner.

- Regiondirektören får i uppdrag att mellan förvaltningar prioritera utifrån genomförbarhet och kostnadseffektivitet samt fördela, planera och genomföra 1% effektivisering inom

digitalisering, bemanning, inköp och lokaler 2025 och återkomma med förslag på plan samt konsekvenser av 1% effektivisering per år även 2026 och 2027.

- Regiondirektören får i uppdrag att se över hur samordning av stöd- och servicefunktioner som exempelvis HR, kommunikation och IT skulle kunna bidra till en mer resurseffektiv, standardiserad och resilient verksamhet.

Investeringar

Gotland ska vara en bra plats att bo, leva, studera och verka på. Även i planering och prioriteringar av investeringar utgår vi från den regionala utvecklingsstrategin Vårt Gotland 2040 och från våra politiska prioriteringar. Ett hållbart växande Gotland kräver att vi investerar i inför framtiden. Barn och unga ska ges möjligheter till ett rörelserikt liv och vi vill ge Gotlands föreningsliv goda förutsättningar att växa och utvecklas. Då krävs det att vi satsar på ändamålsenliga anläggningar och är öppna för nya lösningar för att åstadkomma detta. Vi måste fortsätta vara en väl fungerande kommun med utvecklingskraft för våra invånare.

Även investeringarna går i linje med att prioritera förebyggande och hälsofrämjande insatser, framför allt för våra barn, unga och äldre. Vi ser i detta även en koppling till vår hittills lyckade strävan att i möjligaste mån hålla Gotland fritt från gängbrottslighet.

Nya Solbergabadet

Arbetet med ett nytt badhus i Visby fortgår. Bygglovets har vunnit laga kraft och projektet har därmed gått in i den tredje fasen som är detaljprojektering och produktion. Under oktober månad kommer byggområdet att stänglas in och byggandet att påbörjas. Vi kan alla se fram emot ett nytt badhus 2027.

Ny ridanläggning på Rävhagen

Runt om i landet bygger allt fler kommuner anläggningar för ridsport. På Gotland har vi än så länge ingen kommunal ridanläggning. Detta är ett första steg i att tillgodose behovet hos

ridsporten och planen är att Region Gotland ska äga anläggningen och att den kan bidra till hela ridsporten på Gotland.

En investering i en anläggning för ridsporten på Rävheten bidrar också till en mer jämställd fördelning av regionägda idrottsanläggningar. Anläggningen planeras att påbörjas under 2026 och hoppas kunna färdigställas 2027.

Två nya idrottshallar

Investeringsmedel har sedan tidigare redan avsatts under 2024 för en ny idrottshall i Roma, som planeras stå klar under 2026. Vi planerar också för en ny idrottshall i Visby, främst för Solbergaskolan, med förhoppning kring början under 2026. Idrottshallarna placeras nära skolor men kommer att kunna nyttjas av föreningslivet på kvällar och helger. Detta täcker behov både för skolorna och för föreningslivet då trycket på idrottsytor inomhus är stort.

Slite ishall

För att säkerställa en långsiktig lösning för ishallen i Slite krävs att Region Gotland gör en upphandling av istider. Tider kommer att fördelas till föreningar, skola och allmänhet utifrån behov. Samordning hjälper till att avlasta ishallen i Visby.

Visby ishall

Region Gotland kommer snart att stå inför valet att ha eller inte ha en ishall i Visby. Den nuvarande ishallen är till åren kommen och kan eventuellt lappas och lagas på i några år ytterligare men sedan är det stopp. En rad incidenter har de senaste åren visat på brister i byggnaden.

Behovet av en ny ishall är sedan länge konstaterat. Redan under den förra mandatperioden genomförde Region Gotland ett förstudiearbete som visade på behov, omfattning och beräknad kostnad. Om Region Gotland skulle bygga den nya ishallen beräknas kostnaden idag till över 300 miljoner kronor.

Utifrån den förstudie som Region Gotland har tagit fram så har Visby Roma Hockey arbetat vidare för att kunna bygga samma ishall 50 miljoner kronor billigare mot ett lån på 258 miljoner kronor. Visby Roma kan tack vare ett stort engagemang från sina partners och sponsorer och ideella krafter reducera kostnader för projektledning och byggande.

Vi skulle kunna välja att skjuta på beslutet om en ny ishall ytterligare något år men snart är det inte möjligt längre då den nuvarande byggnaden inte bedöms ha många år kvar. Likt beslutet om till exempel ett nytt Solbergabad så kommer det aldrig att vara ett enkelt beslut. För stora investeringsbeslut som dessa finns det aldrig ett helt rätt läge eller helt rätt tid. Det kommer alltid att behöva vägas mot andra viktiga investeringar och verksamheter men det kommer heller inte att bli billigare med tiden.

Nu finns en chans att tillsammans med en engagerad förening möjliggöra en ny ishall för en lägre investeringskostnad än om Region Gotland bygger själv. En ny ishall kommer att innebära ökade driftkostnader när hallen är färdig, oavsett vem som bygger. Ger vi föreningen möjlighet att bygga så kommer dessa vara lägre än om vi bygger själva. Några driftskonsekvenser kommer inte föreligga 2025 utan kommer när ishallen är färdig.

För att lånet ska ske på marknadsmässiga villkor så läggs ett påslag på räntan med 0,6 procent eller ungefär 1,5 miljoner kronor per år. Räntepåslaget kan sedan återanvändas till driftsstödet.

- Regionstyrelsen beslutar om direktmarkanvisning till Visby Roma Hockey inom fastigheterna Visby Visborg 1:9 och Visby Visborg 1:23, som är detaljplanelagda och belägna inom idrotts- och rekreatiomsområdet i Visborg.
- Regiondirektören får i uppdrag att utreda, sammanställa och till regionstyrelsen lägga fram förslag på placering av ny ishall inom aktuellt område på Visborg.
- Lånefinansiering från Region Gotland till Visby Romas HK beviljas för uppförande av ishall på sammanlagt 258 miljoner kronor.

- Regiondirektören får i uppdrag att återkomma med driftskonsekvenser inför budgetberedningen 2025.

Ny förskolebyggnad i Sanda

Under en längre tid har tillfälliga lösningar på lokalfrågor varit vanligt förekommande runt om på Gotland. I Sanda är delar av förskoleverksamheten inhyst i en lokal vars tillfälliga bygglov är på väg att löpa ut. Verksamheten är dessutom uppdelad mellan olika lokaler. Ett förstudiearbete är därför påbörjat för att kunna ge förskoleverksamheten i Sanda nya ändamålsenliga lokaler. Byggandet av en ny förskolebyggnad i Sanda planeras att påbörjas under 2025.

Nytt äldreboende i Klintehamn

Med anledning av en åldrande befolkning där allt fler lever längre behöver vi fler äldreboenden på Gotland. Det nya äldreboendet i Klintehamn beräknas vara klart för inflyttning i början av 2026. Boendet kommer att ha 60 platser. Förutom egna lägenheter finns tillgång till gemensamma utrymmen och personal dygnet runt.

Vatten och avlopp

Våra största investeringar över tid är investeringar i vatten och avlopp. Detta är avgörande för ett hållbart växande Gotland. Vi investerar över tid mellan 150 och 200 miljoner kronor om året. Åren 2025-2026 beräknas VA-investeringarna till 400 miljoner kronor.

Uppdrag investeringar

Den tioåriga finansiella analys som tagits fram för Region Gotland visade vidare att vi behöver ett årligt positivt resultat kring två procent för att klara av investeringsbehovet framåt. Tillsammans med detta behövs som tidigare nämnts årliga effektiviseringar i verksamheterna. I ljuset av de två senaste årens kraftiga kostnadsutveckling och fortsatta utmaningar inför 2025 samt att hälso- och sjukvårdens långsiktiga finansiering ännu inte är löst ser vi därför ett behov av tydligare prioriteringar av investeringar.

- Regiondirektören får i uppdrag att återkomma med förslag på prioriteringar och/eller omprioriteringar av investeringar med ett maxtak om 500-600 miljoner kronor per år 2025, 2026 och 2027 samt konsekvenser av det.
- I arbetet ska lokaler där vi har egen verksamhet och investeringar som gynnar barn och unga ges företräde.

Driftbudget 2025, ramtillskott (mnkr)		
	Avser	Belopp, mnkr
	Personalkostnadskompensation	
	Generell personalkostnadskompensation 3,35 %	140,0
	Summa personalkostnadskompensation	140,0
	Resursfördelningsmodeller	
	Resursfördelningsmodell BUN	-9,8
	Resursfördelningsmodell GVN	11,8
	Resursfördelningsmodell SON	27,2
	Resursfördelningsmodell HSN	54,0
	Summa resursfördelningsmodell	83,2
	Externa avtal och interna prishöjningar	
	Externa avtal	59,7
	Interna priser regionstyrelseförvaltningen	9,5
	Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelning)	7,0
	Förändring internhyra	23,4
	Summa externa avtal och interna priser	99,6
	Riktade tillskott	
	Nämnd	
RS/HR	Samordning och utveckling bemanningsfrågor	1,5
RS	Ökad säkerhetsåtgärder IT	7,8
RS	IOP Röda Korset Gotland	1,3
RS	Kultur och hälsa	0,7
RS Samordning	Mobila familjecentraler landsbygden	1,5
RS	IOP och permanentande av Fritidsbanken	1,5
TN	Luftkvalitet PM10	1,0
MBN/TN	Exploateringsprojekt	7,7
BUN	Nya Alléskolan och Väskinde förskola, drift	3,9
BUN	Anpassad skola, förstärkning	4,9
BUN	Ökade resurser små skolor	5,7
GVN	Ungdomssatsning i samverkan	2,5
SON	Skyddat boende	2,0
SON	Social insatsgrupp	2,0
SON	LSS	40,0
	1% effektivisering	-70,0
	Reavinster	-20,0
	Summa ramtillskott	-6,0
	Resultat före beredning enl. skatteprognos oktober	59
	Avsatt för ramtillskott i resultatplanen	22
	Budgererat resultat 2025 21	87

Säkra välfärden och ekonomin

Centerpartiets budget 2025 för Region
Gotland

Centerpartiet

Säkra välfärden och ekonomin

Läget inför 2025 är tuffare än förra året, vilket är delvis självförvällat av S- & M-styret. Nämndernas prognos är ett mycket stort underskott i år på 164 mkr. Låneskulden beräknas fördubblas och soliditeten minskar.

Bufferten är förverkad

Den buffert som byggdes upp under Centerpartiets styre förra mandatperioden är nu borta som en följd av S- & M-styrets oförmåga att aktivt följa upp de åtgärdsförslag som jobbats fram för att följa den lagda budgeten. Till det kommer minskade statsbidrag från en regering som inte prioriterar välfärden. Det här gör att det inte längre finns någon marginal. Eventuella budgetöverskridanden nästa år kommer obönhörligen att innebära ett återställningskrav inom en treårsperiod i enlighet med kommunallagen.

Centerpartiet har för att värna den gotländska välfärden lagt en stram budget utan utsvävningar, men med fokus på huvuduppgifterna inom vård, skola och omsorg samt att fortsätta de satsningar som pågår för att öka tillväxten och bostadsbyggandet. Den når inte upp till 2%-målet, men är realistisk och ger nämnderna förutsättningar att följa den lagda budgeten. Långsiktigt måste planeras för 2% resultatmål.

Centerpartiets statsbudget tillför Gotland 280 mkr

Med de tillskott som Centerpartiet har föreslaget i statsbudgeten skulle Gotland ha tillförts 200 mkr i ett speciellt ö-tillägg samt ytterligare 30 miljoner extra till skolan och 50 miljoner till sjukvården; totalt 280 mkr. Ett sådant tillskott skulle ha medfört ett helt annat ekonomiskt läge för Region Gotland, med möjligheter till mer förebyggande arbete samt radera ut sjukvårdens underskott. Ett ö-tillägg tillsammans med förslaget om nytt utjämningsystem skulle ge Region Gotland goda förutsättningar att klara uppdraget.

Satsa på barn och unga

Skolan har hög prioritet i Centerpartiets budget. Centerpartiet väljer att skjuta till medel för att stärka grundskolan, anpassad skola, höjning av grundbelopp, särskild insatsgrupp, samt generella strukturbidrag för att stärka de mindre skolenheterna över hela Gotland.

Om man säger sig satsa på barnen, då måste politiken också satsa på det som är grundläggande. Skolorområdet är det område som presterar sämst, och två av tio barn sviks av skolsystemet genom att de inte ges förutsättningar att klara skolan. Förutom att de riskerar att slås ut från arbetsmarknaden så är de som inte klarar skolan en rekryteringsbas för de kriminella gängerna.

Säkra välfärden inom omsorg och sjukvård

Centerpartiet sviker varken vården eller omsorgen. Sjukvården och socialnämnden är de nämnder som går med störst underskott, och tillförs medel för att täcka upp för den underbudgeterade LSS-verksamheten samt merkostnader inom sjukvården som beror på ö-läget. Sjukvården som för närvarande har störst underskott kompenseras med 32 mkr, vilket är i nivå med vad hälso- och sjukvårdsnämnden har bett om. Underskotten i LSS kompenseras med 15 mkr. Detta ger förutsättningar att med genomförande av framtagna åtgärds paket och effektiviseringar närma sig en budget i balans.

Brottsförebyggande arbete

Den viktigaste insatsen i det brottsförebyggande arbetet är att satsa på skolan, vilket redovisas ovan. Centerpartiet lägger även 2 mkr för att stärka arbetet med att skydda kvinnor som behöver komma ifrån en destruktiv eller våldsam relation.

Sociala insatsgrupper är ett effektivt sätt att tidigt förhindra att ungdomar hamnar i kriminalitet. Den påbörjade satsningen ska fortgå, och medel prioriteras inom befintlig budgetram.

Hejda upplåningen

För att dämpa den snabba upplåningen som stora investeringsvolymerna och underskottet medför så föreslår Centerpartiet en halvhalt i investeringsbudgeten till dess att ekonomin har återhämtat sig. Vi lägger ett uppdrag att prioritera och minska investeringsbudgeten. Investeringsnivån bör långsiktigt inte överstiga avskrivningar och resultat som är den nivå som kan genomföras utan nyupplåning. Nu genomförs byggnation av nytt bad och under den perioden finns inte möjlighet till större investeringar som ishall och ridanläggning.

Återgång till en långsiktigt hållbar ekonomi

Det som blir oerhört viktigt det kommande året är att ta tag i de åtgärder och effektiviseringar som pågår för att få en budget i balans. Effektivisering enligt pågående plan gällande digitalisering, bemanning, inköp, lokaler måste intensifieras. Likaså nämndernas redan föreslagna åtgärder. Arbetet behöver i högre utsträckning förankras hos personal.

Ovanstående, pågående effektiviseringar finns inte upptagna i budgeten, utan fokus behöver vara att använda effektiviseringskraften för att arbeta bort nämndernas underskott och uppnå en budget i balans.

En särskild effektiviseringspost finns dock gällande administration och återgång till fokus på kärnverksamheten. De senaste åren har antalet administrativa tjänster ökat med 184 stycken.

De kommande åren är det nödvändigt att gå tillbaka till en hållbar resultatnivå på minst 2 procent. En god ekonomi är nödvändigt för att säkra välfärden långsiktigt, och för att de stora investeringar vi behöver göra i äldreboenden, vårdlokaler och infrastruktur framöver ska vara möjliga. Vi kan inte låna av kommande generationer, det är varken lagligt eller etiskt försvarbart.

Driftbudget 2025, ramtillskott (mnkr)		
Avser		Belopp, mnkr
Personalkostnadskompensation		
Generell personalkostnadskompensation 3,35 %		140,0
Summa personalkostnadskompensation		140,0
Resursfördelningsmodeller		
Resursfördelningsmodell BUN		-9,8
Resursfördelningsmodell GVN		11,8
Resursfördelningsmodell SON		27,2
Resursfördelningsmodell HSN		54,0
Summa resursfördelningsmodell		83,2
Externa avtal och interna prishöjningar		
Externa avtal		59,7
Interna priser regionstyrelseförvaltningen		9,5
Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)		7,0
Förändring internhyra		23,4
Summa externa avtal och interna priser		99,6
Ramtillskott		
Nämnd		
RS	Ökad säkerhetsatsning IT	7,8
RS	Ökade kapitalkostnader redundans	2,0
RS	IOP Röda Korset Gotland	1,8
TN	ökad exploatering	1,6
TN	Beläggningsarbeten enskilda vägar	1,0
MBN	Exploateringsprojekt	6,1
BUN	Ramförstärkning	10,0
BUN	Elevhälsan	0,7
BUN	Anpassad skola, förstärkning	4,9
BUN	Strukturbidrag mindre skolor hela Gotland	5,7
SON	Skyddat boende	2,0
SON	LSS	15,0
HSN	Ramtillskott	32,0
	Effektiviseringar administration och fokus på kärnverksamhet	-20,0
	Reavinster	-20,0
	Summa ramtillskott	50,6
	Resultat före beredning enl. skatteprognos oktober	59
	Avsatt för ramtillskott i resultatplanen	22
	Budgeterat resultat 2025	30

Centerpartiets förslag till uppdrag i samband med budgetärendet

Uppdrag kring hållbara arbetstider

De omsorgsfullt framarbetade och förhandlade avtal som slutits mellan arbetsgivare och fackförbund bygger på forskning och har förhandlats fram för att nå en god arbetsmiljö och ett gott förhållande mellan arbete och fritid, för medarbetarnas hälsa och för att de som nyttjar våra medarbetares omsorger ska få största möjliga tillgång till vård, service och bedömningar. I förlängningen att våra gemensamma skattemedel används på bästa sätt. Att all arbetad tid inom Region Gotland genomförs enligt ingångna avtal borde vara självklart, men så är inte alltid fallet, vilket bland annat leder till hög belastning på vissa anställda, svårighet att nå rätt personer och scheman som inte motsvarar verksamheternas behov. Detta kostar dessutom Region Gotland oerhört stora summor, därför ges Regiondirektören i uppdrag;

att intensifiera arbetet med att se till att ingångna avtal mellan arbetsmarknadens parter efterlevs inom Region Gotland, samt

att säkerställa att chefer ges tillräckligt stöd för att implementeringen av hållbara scheman fortskrider.

Bromsa investeringstakten

Region Gotland har de senaste åren haft en hög investeringstakt och investeringsbudgetarna framöver är inget undantag. Redan i år ser vi att låneskulden kommer att fördubblas från 6 tusen kronor per invånare till beräknat 12 tusen per invånare. Risken är stor att man inte klarar regionfullmäktiges mål om maximal låneskuld redan nästa år om inte regionens budget följs.

Investeringsnivån bör långsiktigt inte överstiga avskrivningar och resultat som är den nivå som kan genomföras utan nyupplåning. Den totala investeringsramen behöver minska och prioriteringar utifrån angelägenhetsgrad behöver göras för att undvika alltför högt risktagande och ökade räntekostnader. Allt för att klara en långsiktigt hållbar ekonomi med god välfärd till medborgarna utan att skjuta över kostnaderna på kommande generationer.

Uppdrag till Regiondirektören att begränsa de totala investeringarna till max 500 - 600 mnkr per år från 2025 och framåt. Även nämndernas pottar bör här prioriteras genom en helhetsbedömning inom koncernen.

Vi ser också ett stort behov av att tydliggöra budgetprocessen och lämnade följande nämnsinitiativ vid RS den 24 oktober vilket också bifölls av en enig Regionstyrelse:

Angående förtydligande av budgetprocessen

Med erfarenhet från årets arbete med Mål och budget 2025-2027 har det blivit tydligt att Region Gotland behöver ta fram tydliga riktlinjer för hur budgetprocessen skall fungera på ett tillfredsställande sätt för alla inblandade.

Regionfullmäktige som högsta beslutande organ skall få bra och tydliga beslutsunderlag från såväl styre som opposition. Budgeten är ett av de viktigaste besluten för styrning av verksamheten i region Gotland och måste hanteras seriöst, öppet och demokratiskt. Tid måste finnas för demokratisk förankring, rimliga förutsättningar för politik och medarbetare att förbereda, ta fram beslutsunderlag och förankra förslag och beslut. En riktlinje med tydlig tidplan behöver arbetas fram. Det här är även en viktig arbetsmiljöfråga för våra medarbetare som måste få tid till bland annat analys och samverkan. Återredovisning till RS i dec 2024.

Vi yrkar härmed att;

Regionstyrelsen ger Regiondirektören i uppdrag att se över hela budgetprocessen där det ingår en tydlig tidplan för när förslag skall lämnas inför beslut.

Centerpartiet Gotland

Budget för Region Gotland 2025

Vänsterpartiets budgetförslag i ord

- ✓ Staten måste finansiera ökostnaderna i sjukvården
- ✓ Satsa på barn och unga
- ✓ Välfärden, klimatet, kulturen

– *Gotlänningarna kan inte själva bära de stora extrakostnaderna för att vi är en ö och den absolut minsta sjukvårdshuvudmannen. Vi har kommit till vägs ände. Det går inte att fortsätta ta pengar från skola och förskola och omsorg för att betala för sjukvården. Regeringen och SD måste ta sitt ansvar. Staten måste agera för en likvärdig vård i hela landet – även på Gotland, säger Saga Carlgren Vänsterpartiets gruppledare och oppositionsråd.*

Vänsterpartiet Gotland
Österväg 5, 621 45 VISBY
Telefon: 0498-26 99 08
saga.carlgren@gotland.se
gotland.vansterpartiet.se

Inledning

Region Gotlands ekonomi är mycket sårbar. De senaste åren har underskotten i verksamheterna ökat och prognosen för helåret 2024 visar på alarmerande -264 miljoner. Under många år har besparingsprogrammen avlöst varandra och många miljoner kronor har genom åren flyttats från skola, förskola, omsorg om personer med funktionshinder, äldreomsorg, kultur och fritid för att finansiera den sjukvård vi så väl behöver på Gotland. Vi måste ha långt mycket mer vård på Gotland för att vi är en ö utan fast förbindelse med fastlandet än vi skulle ha haft om Gotland var en region/kommun på fastlandet. Det kostar pengar. Flera hundra miljoner varje år. Det är orimligt att gotlänningarna själva ska stå för den merkostnaden. Staten måste ta ansvar för att det även fortsättningsvis ska gå att bo och leva på Gotland med likvärdig och god vård. Det kan inte vara barnen i förskolan och skolan som ska betala genom sämre verksamhet. Om gotlänningarna själva ska betala för sjukvårdens merkostnader på grund av öläget så krävs det stora kommunala skattehöjningar de kommande åren. För att täcka underskottet för i år skulle det krävas att skatten höjdes med runt 1 krona (1 kronas skattehöjning innebär ungefär 150 miljoner i intäkt för Region Gotland) och det skulle inte täcka behoven i längden utan nya skattehöjningar i samma skala skulle krävas varje år. Det blir inte rimligt och mycket ojämnt för gotlänningarna i förhållande till andra. Idag ligger kommunal/regional skatt för gotlänningarna på 33,60kr per intjänad hundralapp. Det är inte högst i landet men skulle vi höja skatten tillräckligt för att betala merkostnaderna för sjukvården skulle vi snabbt klättra om och förbi de kommuner som har högst kommunalskatt. Medelinkomsterna på Gotland är relativt låga och skattehöjningar i den skalan skulle bli svåra att klara för många gotlänningar. Om staten inte kliver in och tar ansvar för merkostnaderna för den gotländska sjukvården och istället fortsätter sänka skatter för de med mycket höga löner, blir effekten en direkt omfördelning av pengar från gotlänningar med relativt låga löner till de allra rikaste i landet. Det är oacceptabelt.

En välfärd att lita på kräver mer statlig finansiering

Politiken i ett land behöver hänga ihop, från det statliga till det regionala och kommunala. I den ekonomiska kris vi fortfarande befinner oss i hade staten behövt ta ett större ansvar för att undvika en välfärdskris. Enligt SKR saknas 28 miljarder i regioner och kommuner 2024. Vänsterpartiet är det enda parti som i sin budgetmotion i riksdagen faktiskt tar höjd för det och dessutom avsätter medel för att utveckla välfärden. Vänsterpartiets riksdagsbudget skulle gett runt 200 miljoner mer än regeringen till gotländsk välfärd 2025.

Sluta spara på personalen

I styrets budget finns ett besparingsbeting på 70 miljoner. De är tänkta att sparas genom effektiviseringar inom personal, inköp, IT och lokaler. Vänsterpartiet anser att det är helt orealistiskt och riskerar dessutom att slå hårt mot vår viktigaste resurs, medarbetarna. Vår bild är att det går att göra effektiviseringar när det gäller lokaler, IT och inköp. Att snabbt göra stora förändringar inom personalområdet som sparar en stor andel av 70 miljoner tror vi däremot skulle kräva uppsägningar eller väsentligt sämre personalpolitik. Det riskerar att få motsatt effekt och istället bli dyrt. När Region Gotland är en god arbetsgivare som tar vara på medarbetarnas kompetens och engagemang och främjar hälsa så blir verksamheterna bättre, medarbetarna friskare och det blir lättare att både rekrytera och behålla personal. Det är långsiktigt mycket bättre för verksamheterna och även mer ekonomiskt. För att trivas på jobbet så behöver man känna sig delaktig i utvecklingen av verksamheten. När man får vara med och skapa blir man engagerad och är man engagerad så trivs man. Det är också viktigt att man som anställd i Region Gotland kan få ihop livspusslet. Det ska fungera att jobba i Region Gotland även om du är ensamstående förälder exempelvis. Därför är det viktigt att man har hållbara scheman både för verksamheten och personalen. Det måste exempelvis finnas ordentligt med tid för återhämtning i schemat när man jobbar på scheman med både kvällar, nätter och dagar så kallade rotationsscheman. Lyckas man med detta så minskar korttidsfrånvaron. Det är bra för ekonomin också. I praktiken är risken stor att en så stor besparing som styret föreslår måste genomföras som rena försämringar för gotlänningarna. Barn och elever i förskola och skola, omsorgstagare, äldre, patienter får betala genom sämre verksamhet.

Vänsterpartiets förslag:

- Stryk majoritetens besparing på 70 miljoner
- Spara 20 miljoner på lokaler, IT och inköp

Det finns inte pengar till en ny ishall

Det behövs en ny ishall i Visby. Den gamla är sliten och dålig. Tyvärr är den ekonomiska situationen för Region Gotland i ett allvarligt läge och pengarna som krävs för investeringen och senare för driften finns inte just nu. Det krävs en regeringspolitik som faktiskt ger regioner och kommuner rimliga ekonomiska förutsättningar och ett särskilt östillägg till Gotland för att komma tillrätta med ekonomin. Först då går det att genomföra ett bygge av en ny ishall. Tyvärr riskerar majoritetens beslut att gå vidare med planerna ändå att underminera hela det

arbete som pågår med att få regering och riksdag att förstå Gotlands ekonomiska och strukturella situation.

Det vore även mer rimligt att skattebetalarnas pengar används till att bygga en ishall som Region Gotland sedan också äger.

Vänsterpartiets förslag:

– arbetet med en ny ishall i Visby pausas med hänvisning till den ekonomiska situationen.

Satsa på barn och unga

Gotland har alla möjligheter att vara en bra och trygg plats för barn och unga. Men det kräver att vi lägger resurser på det som bygger trygga barn. En bra förskola med lagom stora barngrupper där barn kan leka, växa och lära tillsammans och med stöd av kompetenta vuxna. En bra skola för alla barn på Gotland med god tillgång till elevhälsa och stöd för de olika behov barn har. Vi behöver fler trygga vuxna i skolan och större möjlighet att anpassa skolan exempelvis för elever med olika typer av NPF-diagnoser. Det kräver mer resurser. Just nu minskar elevantalen. Det är en utmaning att anpassa skolorganisationen på ett klokt sätt utifrån det. Det kräver också resurser. Med en annan politik på nationell nivå för att välkomna människor till Sverige och Gotland istället för att stänga gränserna kan ändra på vår befolkningsutveckling och elevantalet kan vända upp igen. Att kunna möta de olika behov som barn och unga har på ett sätt som blir utvecklande för varje barn kräver, förutom fler vuxna i skolan, även ständig kunskapspåfyllnad. Därför är det viktigt att också möjliggöra för mer kompetensutveckling för medarbetare inom utbildningssektorn. Förebyggande verksamheter som ger stöd till föräldrar i sitt föräldraskap ger tryggare barn.

Vänsterpartiets förslag:

- 10 miljoner mer till grundskola inklusive anpassad skola
- 4 miljoner mer till förskolan för mindre barngrupper
- 4,9 miljoner till anpassad skola
- 3,9 miljoner till driften av nya Alléskolan och förskolan i Väskinde
- 5,7 miljoner till ökade resurser för små skolor
- 1 miljon kompetensförsörjning och vidareutbildning inom BUN/GVN
- 2 miljoner till Wisbygymnasiet
- 1,5 miljoner till mobila familjecentraler på landsbygden

Satsa på meningsfull fritid, kultur och folkbildning

Ett samhälle där människor känner mening, samhörighet och där man är fri att utvecklas och göra det man tycker om är ett bättre samhälle. Det är när vi har något vi brinner för och får chansen att utvecklas tillsammans med andra som det verkligen kan hända saker. Ett samhälle utan konst och ett rikt kulturliv skulle vara ett fattigare samhälle. Tyvärr har regeringen inlett ett omfattande nedskärningsprojekt inom stöden till kultur och folkbildning. Det måste Region Gotland orka motverka. Vi behöver en stark och stabil folkhögskola i både Hemse och Fårösund. Vi behöver se till att de gotländska studieförbunden kan utvecklas och fortsätta samla människor. Idrotten behöver rimliga förutsättningar att utvecklas även på landsbygden.

Vänsterpartiets förslag:

- 1,5 miljoner för att permanenta Fritidsbanken
- 0,5 miljoner för ökat stöd till studieförbunden
- 2,5 miljoner för ny ungdomsverksamhet i norra Visby
- 1,5 miljoner till Gotlands folkhögskola
- 1,3 miljoner till ökad stödgivning inom kultur och fritid

Satsa på social hållbarhet

Som samhälle har vi ett ansvar att fånga upp människor när de faller och som medborgare ska vi kunna lita på att samhället finns där som stöd i våra svåraste stunder. Det bästa är förstås när det går att förebygga att de värsta sakerna händer. Valfärden är i sig förebyggande men också omhändertagande. Samtidigt finns det saker som det offentliga inte klarar på egen hand. Ett exempel på det är kvinnojoursverksamhet. Våld är ett omfattande samhällsproblem och en stor del av våldet utförs av en man mot en kvinna som har eller har haft en nära relation med förövaren. I stödet för utsatta kvinnor och barn är ideella kvinnojourer ovärderliga. Därför vill vi att man går vidare och tecknar en IOP (ideellt offentligt partnerskap) mellan Region Gotland och kvinnojouren Amanda. Region Gotland har länge arbetat i en IOP tillsammans med Röda korset när det gäller stöd till flyktingar, nya gotlänningar och papperslösa. Det arbetet vill vi fortsätta.

Vänsterpartiets förslag:

- 200 tusen för att teckna en IOP med kvinnojouren Amanda
- 1,3 miljoner för fortsatt IOP med Röda korset
- 2 miljoner för utveckling av skyddat boende
- 2 miljoner social insatsgrupp

Tandvård för gotlänningarna

Det är med stor oro vi följt utvecklingen av tandvårdskrisen på Gotland. Bristen på tandläkare är stor och detta har tvingat fram ett stopp för tandvård för vuxna på Gotland. Nästa steg i krisen är en paus av Folk tandvården både i Roma och i Slite. Gotlänningar erbjuds tandvård i Nynäshamn som alternativ och frustrationen över dyra resor för att få tillgång till rätt tandvård är stor. Något måste göras åt detta. Vi föreslår insatser för att locka tandläkare till Gotland omgående samt möjlighet för ersättning för de som drabbas av stora merkostnader för att tandvård inte erbjuds på Gotland.

Vänsterpartiets förslag:

– 1 miljon för rekrytering av tandläkare samt ersättning för merkostnader för gotlänningar

LSS

LSS är en rättighetslag som syftar till att personer med vissa typer av funktionsnedsättningar ska kunna vara delaktiga i samhället på samma villkor som andra. Region Gotland har ett antal olika typer av stöd som ryms inom lagen; serviceboende, daglig verksamhet, personlig assistans med mera. Under de senaste åren har Region Gotlands LSS-verksamhet redovisat större och större underskott mot budget samtidigt visar kostnadsjämförelser att verksamheten är billigare än andra motsvarande i landet. Det visar att verksamheten är underfinansierad. Det blir en ohållbar situation i längden eftersom det dels utarmar en redan anorektisk verksamhet när man försöker minska kostnaderna ytterligare och dels belastar andra verksamheter inom socialnämndens område. Det riskerar att göra livet sämre för de som är i behov av det offentligas stöd och kan få stora konsekvenser för både samhälle och individ.

Vänsterpartiets förslag:

– 40 miljoner till LSS

Satsa på kollektivtrafik och minskade utsläpp

Klimatfrågan är vår tids ödesfråga. Det är väsentligt att Region Gotlands arbete med att minska sina utsläpp fortsätter i rask takt. Ett avgörande område är våra resor. Förutom att färjetrafiken måste ställas om till fartyg med förnybara och rena drivmedel så måste vi också ändra våra resvanor när vi reser på Gotland. Vi måste byta ut många av de bilresor vi gör idag mot alternativ som inte släpper ut koldioxid. Gång och cykel behöver öka där det är möjligt. Det bör Region Gotland

främja. Vi är positiva till införandet av förmåncyklar. Det är bra politik att underlätta för medarbetarna i Region Gotland att välja bort bilen. Mer kollektivtrafikåkande är också helt avgörande. Det kräver att kollektivtrafiken blir bättre. Bättre turer exempelvis i Visby och tätare turer mellan våra större orter kommer att bli viktigt. Men en väldigt viktig fråga är också priserna för att åka. Vi i Vänsterpartiet vill återinföra bussiga kortet (fria resor för barn tom 19 år) i Visby och sänka priserna på månadskortet. Så att fler kan göra bussen till en del av sitt vardagsresande. Och så att alla unga kan ta bussen till sina aktiviteter. En bra kollektivtrafik och god tillgång till särskild kollektivtrafik (färdtjänst m.m.) är också en viktig tillgänglighetsfråga.

Vänsterpartiets förslag:

- 1,5 miljoner för sänkta priser i kollektivtrafiken och bussiga kortet i Visby.
- 5 miljoner för särskild kollektivtrafik
- 1 miljon för bättre luftkvalitet (PM10)

Driftbudget 2025, ramtillskott (mnkr)		
Avser		Belopp, mnkr
Personalkostnadskompensation		
Generell personalkostnadskompensation 3,35 %		140,0
Summa personalkostnadskompensation		140,0
Resursfördelningsmodeller		
Resursfördelningsmodell BUN		-9,8
Resursfördelningsmodell GVN		11,8
Resursfördelningsmodell SON		27,2
Resursfördelningsmodell HSN		54,0
Summa resursfördelningsmodell		83,2
Externa avtal och interna prishöjningar		
Externa avtal		59,7
Interna priser regionstyrelseförvaltningen		9,5
Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)		7,0
Förändring internhyra		23,4
Summa externa avtal och interna priser		99,6
Riktade tillskott		
Nämnd		
RSF	IOP-avtal med Kvinnojouren Amanda	0,2
RS Samordnin	Mobila familjecentraler landsbygden	1,5
RSF	IOP-avtal med Röda Korset Gotland	1,3
RSF	Kultur och hälsa - ofrivillig ensamhet	0,7
RSF	Fritidsbanken	1,5
RSF	Studieförbunden	0,5
RS/RSF	Stödgivning kultur	1,0
RS/RSF	Stödgivning fritid	0,3
TN	Luftkvalitet PM10	1,0
TN	Sänkta biljettpriser kollektivtrafik	1,5
TN	Särskild kollektivtrafik	5,0
MBN/TN	Exploateringsprojekt	7,7
BUN	Nya Alléskolan och Väskinde förskola, drift	3,9
BUN	Anpassad skola, förstärkning	4,9
BUN	Ökade resurser små skolor	5,7
BUN	Grundskola och anpassad skola	10,0
BUN	Förskola mindre barngrupper	4,0
BUN/GVN	Kompetensförsörjning, vidareutbildning	1,0
GVN	Ungdomssatsning norra Visby	2,5
GVN	Wisbygymnasiet	2,0
GVN	Folkhögskolan	1,5
SON	Skyddat boende	2,0
SON	Social insatsgrupp	2,0
SON	LSS	40,0
HSN	Underlätta tandvård för gotlänningar	1,0
	Effektivisering lokaler och IT	-20,0
	Reavinster	-20,0
	Summa ramtillskott	62,7
	Resultat före beredning enl. skatteprognos oktober	59
	Avsatt för ramtillskott i resultatplanen	22
	Budgeterat resultat 2025	18

Gotland kan inte vänta

En grön budget för Region Gotland 2025
För klimatet, utbildningen och välfärden

En hållbar grön budget för 2025

Gotland har nu sedan två år styrts av en hittills oprövad koalition av vänster och höger, det vill säga Socialdemokrater och Moderater (S&M). Under den perioden har konjunkturen haft en nedgång och jordens temperatur en fortsatt farlig uppgång. Med en högerregering i riksdagen har effekterna av såväl konjunkturen som klimatkrisen förvärrats eftersom regeringen hellre ger skattesänkningar till de som har bäst ekonomi och samtidigt har genomfört åtgärder som förvärrar Sveriges utsläpp och klimatpåverkan. Regeringen har dessutom misslyckats med att stoppa överfisket i Östersjön och utlovar enorma stöd till kärnkraftsindustrin.

Majoriteten i regionen har tyvärr också misslyckats med att vidta kraftfulla åtgärder mot de ekonomiska och miljörelaterade utmaningarna. De stora ekonomiska utmaningarna inom sjukvården skyller man på regeringen för och vidtar inga åtgärder alls för att ge sjukvården en rimligare budget, trots att man har ansvaret för den. Inom den kommunala sektorn gör majoriteten besparingar som drabbar såväl klimatet, miljön och Gotlands landsbygd, bland annat genom stora minskningar av öppettider på landsbygdens återvinningscentraler. Och mitt i alla andra utmaningar som regionen står inför så vill nu majoriteten låna ut enorma belopp till en elitsatsning på ishockey, dessutom på tvivelaktig laggrund. Att majoriteten dessutom tar stora miljöpåverkande beslut om kalkbrytning och om budget med en bristfällig ärendehantering och förankring gör inte saken bättre.

Miljöpartiet ser i stora delar en annan verklighet än vad Socialdemokrater och Moderater gör. Vi ser ett Gotland där de små föreningarna kämpar med att få till bra verksamheter på landsbygden, vi ser en verklighet där gotlänningarna vill göra rätt i förhållande till miljön men hindras av politiska beslut, vi ser en verklighet där gotlänningarna behöver dricksvatten i god mängd och av bra kvalitet men där detta vatten utmanas av de stora kalkföretagen som vill göra Gotland till en än mer ihålig schweizerost. Vi ser stora klimatutmaningar som måste hanteras bättre och vi ser en vardag på Gotland där regionens verksamheter kämpar i motvind och inte får nödvändiga tillskott för att utvecklas på sätt som gagnar dem de är till för, dvs gotlänningarna.

Mot bakgrund av vår syn på Gotlands situation och verklighet så har vi komponerat en budget som ger de flesta verksamheter möjlighet till utveckling av vad vi ser som viktiga faktorer för att inge lite mod och möjlighet att lyfta blicken mot framtiden. Ett flertal av våra satsningar är att verksamheterna skall få full ersättning för de kostnader de bevisligen behöver medel till, som kapitalkostnader på investeringar. Om man som majoriteten underlåter att skjuta till budget för dessa så går det obönhörligen ut över verksamheten som då får göra neddragningar. Vi skjuter också till medel för lagstyrda verksamheter inom omsorg och samhällsbetalda resor som annars skulle behöva göra smärtsamma nedskärningar alternativt ständigt dra över sin budget.

Miljöpartiet satsar också, i motsats till majoriteten, på kultur och fritid vilket är två områden som särskilt har blivit drabbade av regeringens neddragningar. Vi tror att en effektivisering på 1% är orimlig för de flesta verksamheter att hantera men menar ändå att alla verksamheter ständigt behöver ha en morot att jobba med effektiviseringsprojekt, därför har vi ett lägre mål här.

För att finansiera våra satsningar och ändå ha ett positivt ekonomiskt resultat på 35 miljoner kronor att avsätta till regionens reserver så vill Miljöpartiet höja skatten med 25 öre. Gotland ligger idag i mitten av skattelistan vilket är orimligt för att klara välfärden på ön. Miljöpartiet menar att vi som politiskt parti måste ta ansvar för Gotlands välfärd idag, vi kan inte fromt hoppas på att staten skall hjälpa oss. På detta sätt vill Miljöpartiet se till att Region Gotland har en budget som är hållbar både ekonomiskt, socialt och ekologiskt.

Klimat och miljö

För miljöpartiet är det en självklarhet att Region Gotland ska ta ansvar både för att minska utsläpp och arbeta aktivt för att rusta det gotländska samhället inför klimatförändringarnas konsekvenser. Inom region Gotland har framför allt Regionstyrelseförvaltningen och Tekniska förvaltningen begärt medel för att kunna arbeta mer kraftfullt med dessa frågor.

Kollektivtrafiken

Som ett led i att minska klimatutsläppen behöver fler gotlänningar ha rimliga möjligheter att resa kollektivt. Vi ser därför till att tekniska nämnden kan täcka kapitalkostnaderna för utbyggnad av stadslinjenätet och investeringar i nya hållplatser.

Cementindustrin

Under året som gått har Region Gotland hanterat ansökningar om tillstånd för utökad täktverksamhet i Klinthagen och täkterna runt File Hajdar. Under lång tid har handläggningen av dessa ärenden varit mycket bristfällig. De har behandlats slumpartat, för snävt i perspektiven och utan tillräcklig kvalitet. Det behöver ske en förändring. Region Gotland ansvarar för den regionala utvecklingen enligt lag. Cementindustrin är vår enskilt största industri som har stor påverkan på samhället. Region Gotland behöver arbeta med cementindustrins konsekvenser ur ett mycket bredare perspektiv än vad som gjorts hittills.

Kalkindustrin har stor påverkan på vårt grund- och dricksvatten. Region Gotland behöver bli bättre på att bevaka dessa frågor särskilt. Vatten är vårt viktigaste livsmedel och avgörande för livsbetingelserna för djur och växter.

Vi vill satsa 1 miljon kronor på att förbättra arbetet med täkt- och vattenfrågor.

Den 27 september 2023 gav regionstyrelsen Regiondirektören i uppdrag att säkerställa att det finns en organisation för samt tas fram analys kring vad 30-årig brytning kan innebära för Gotland utifrån samtliga mål i vår Regionala Utvecklingsstrategi (RS § 302). Någon sådan organisation är uppenbart ännu inte på plats, och det senaste beskedet från förvaltningen var att detta uppdrag fått stå tillbaka till förmån för andra. Vi vill därför ge regiondirektören i uppdrag

att senast januari 2025 presentera för regionstyrelsen hur uppdraget från den 27 september 2023 fullföljts.

att förbättra och säkra politisk förankring i ärendehantering kring kalktäktsansökningarna, så att regionen kan avge mer heltäckande svar på myndigheters begäran om regionens synpunkter.

Klimatanpassning

Region Gotland antog en Klimatanpassningsplan 23 oktober 2023 (RF § 174). Det är bra, men planen behöver revideras och omfatta hela Gotland och klimatkonsekvenserna av värmebölja och torka - som inte innefattas av planen idag. Regionfullmäktige har gett ett sådant uppdrag, men av någon anledning har arbetet försenats. Vi har efter att planen antogs också sett att längre perioder av ihållande regn har orsakat problem för dricksvattenförsörjningen.

Vi menar att det är en absolut nödvändighet att Region Gotland prioriterar revideringen av Klimatanpassningsplanen så att vi säkerställer att de klimatanpassningsåtgärder som görs sker på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt. Vi vill därför ge Regiondirektören i uppdrag

att snarast påbörja arbetet med att revidera Klimatanpassningsplanen så att den omfattar hela Gotland, konsekvenserna av värmebölja och torka samt konsekvenserna av ihållande regn under längre perioder.

Ren luft

Längs Norra Hansegatan i Visby är luften sedan länge smutsigast i landet. Det är oacceptabelt och innebär allvarliga hälsorisker. Åtgärder har börjat vidtas och det är nu viktigt att det inte slås av på takten. Åtgärdsprogram har tagits fram, men det krävs resurser för att genomföra det. Vi skjuter till de medel som teknikförvaltningen bedömt behövs för detta arbete. Hittills har mätningar endast gjorts i Visby, men luftkvaliteten behöver mätas även i andra tätorter.

Luftkvaliteten i Slite är inte godtagbar vilket boende rapporterat om under året. Det saknas regelbundna mätningar av PM10-halter i luften där. Regiondirektören får därför i uppdrag

att säkerställa regelbundna mätningar av luftkvaliteten (PM10) i Slite och andra tätorter.

Miljöpartiet vill därför bevilja följande tillskott

Regionstyrelseförvaltningen:

- 1,0 mnkr till arbetet med täkt och vattenfrågor
- 0,3 mnkr för länsplanen för transportinfrastruktur
- 0,2 mnkr för systematisering av klimatomställningsarbetet

Tekniska förvaltningen:

- 0,8 mnkr för att klara kapitalkostnaderna för satsningen på nytt stadsbusslinjenät som startar under 2025
- 1,5 mnkr för mätning och provtagning av luftkvaliteten i Visby och utökat till Slite (PM10)

Satsningar på skolan

Elevantalet har under 2023 och 2024 minskat mer än prognostiserat, vilket förstärks av minskade resurser. Gotland har idag en skolorganisation med många små skolor, det är en viktig del i att skapa förutsättningar för att bo och leva på hela Gotland. Vi vill därför satsa särskilt på skolan och skjuta till medel som krävs för att alla gotländska barn så långt möjligt ska få en likvärdig skolgång.

Barn har olika behov och behöver olika förutsättningar för sitt lärande. Vi anser att det är viktigt att varje elev får en så bra lärmiljö som möjligt. Antalet elever med behov av anpassad skola ökar. Vi ser att det är viktigt för varje elev och för hela det gotländska samhället att möta dem behoven.

Psykisk ohälsa bland unga ökar i hela landet, Gotland är inget undantag. Enligt forskning är fysisk aktivitet gynnsamt för såväl den fysiska som psykiska hälsan. Elevhälsan har under 2022–2023 drivit ett projekt med fysioterapeut för att arbeta hälsofrämjande. Detta har gett goda resultat och vi ser att det är viktigt att denna funktion blir en permanent del av elevhälsan.

Det har under året skett en del förändringar av skolans lokaler vilket inneburit oväntade driftskostnader som inte kan undvikas. Vi ser att det är viktigt att skolan kompenseras för detta, i annat fall kommer pengarna att i stället behöva tas från verksamheten. Det är inte rimligt.

Totalt vill vi skjuta till 32,9 miljoner kronor till skola och förskola, vilket är mer än dubbelt så mycket som S&M. Det gör vi för att en fungerande förskola och skola är viktigt för varje barn och hela samhället, idag och i framtiden.

Vuxenutbildning

Lärande sker genom hela livet. Genom utbildning och bildning stärker vi hela samhället och ser till att fler kan bidra mer till vår gemensamma välfärd. Inom det här området spelar vuxenutbildningen en viktig roll, bland annat i sitt arbete att matcha utbildning med arbetsmarknadens behov. Vi skjuter därför till 2,9 miljoner till Folkhögskola och vuxenutbildning. S&M har valt att inte skjuta till några medel alls till dessa verksamheter.

Miljöpartiet vill därför bevilja följande tillskott

Barn och utbildningsförvaltningen:

- 4 mnkr till Förskola, höjning grundbelopp o ledningsstöd
- 13,7 mnkr till Grundskola inkl anpassad skola, särskild insatsgrupp mm
- 0,7 mnkr till barn- och elevhälsan, fysioterapeut
- 3,9 mnkr för Driftkonsekvenser för nya lokaler (vilket annars går ut över verksamheten)
- 4,9 mnkr för anpassad skola
- 5,7 mnkr i ökade resurser små skolor

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen:

- 2 mnkr i förstärkning till vuxenutbildningen
- 0,9 mnkr i förstärkning till Folkhögskolan
- 2,5 mnkr till ungdomssatsning i samverkan

Kultur och fritid

Miljöpartiet vill se en extra satsning på kultur- och fritidsområdet för hela Gotland. En stark kulturell och kreativ näring är av avgörande betydelse inte bara för gotlänningars eget välbefinnande utan även för öns varumärke. Att satsa på kultur och fritid är särskilt viktigt i ekonomiskt tuffa tider, inte minst när regeringen minskar sitt stöd på ett katastrofalt sätt.

Vi ser det därför som väsentligt, att redan under 2025, påbörja projekteringen av den Kultur- och Fritidsnämnd som regionstyrelsen den 26 oktober 2022 (RS §345) uppdrog Regionstyrelseförvaltningen att förbereda införandet av – från den 1 januari 2024.

Miljöpartiet vill därför bevilja Regionstyrelseförvaltningen följande tillskott:

- 1,5 mnkr till extra kulturstöd
- 0,8 mnkr till extra fritidsstöd
- 1,5 mnkr till IOP och permanentande av Fritidsbanken
- 0,7 mnkr till samordnare av kultur & hälsa

Landsbygden

Landsbygden på Gotland får proportionellt sett en för liten del av regionens budget, såväl vad gäller investeringar som driftsbudget. De mindre tätorterna får mindre del av olika satsningar, återvinningscentraler som stängs, tandläkarmottagningar som stängs är bara några av många exempel. Miljöpartiet vill ändra på detta och förutom att återställa öppettiderna på återvinningscentralerna på landsbygden, ge strukturbidrag till landsbygdsskolorna och öka stödet till Slite ishall så vill vi även bevilja följande äskande av Tekniska förvaltningen:

- 1 mnkr till ökat stöd för enskilda vägar på landsbygden
- 8 mnkr till särskild kollektivtrafik

Vi ger också ett uppdrag till regiondirektören att ta fram en landsbygdsstrategi, vilken bland annat ska ge svar på hur Gotlands olika utvecklingsbolag kan stödjas och exempelvis på hur belysningen i mindre orter kan bevaras om de hotas av borttagning.

Vården

Sjuk- och hälsovården på Gotland brottas med stora utmaningar och det blir allt svårare för många gotlänningar att få sjukvård och tandvård när man behöver det. Det behövs egentligen mycket stora tillskott från staten till den gotländska sjukvården och sådana diskussioner pågår om än med klena resultat hittills. Miljöpartiet menar att vi som politiska partier inte kan låta bli att ge sjukvården medel för utveckling och kostnadsökningar i väntan på att regeringen kommer till insikt (vilket kan dröja länge, om ens någonsin).

För att ge förvaltningen åtminstone ett minimum av medel till viktig utveckling vill vi säkerställa att regionen snarast får ett ändamålsenligt journalsystem för att bättre än idag säkerställa patientsäkerhet samt kvalitet och effektivitet i vårdarbetet. Vi vill även här skjuta till de medel som behövs för att förvaltningen skall klara sina kapitalkostnader för de

satsningar som gjorts och pågår, i annat fall riskerar dessa tillkommande kostnader gå ut över en redan hårt ansträngd vård.

Under tiden vill Miljöpartiet därför bevilja medel till följande satsningar som har begärts av Hälso- och sjukvårdsförvaltningen:

- 8,9 mnkr till nytt journalsystem för att förbättra kvalitet, effektivitet och säkerhet i sjukvården
- 15 mnkr för att klara kapitalkostnaderna för den utbyggnad av lasarettet och olika system som pågår.

Social- och äldreomsorg

Inom omsorgen på Gotland finns stora behov, inte minst inom LSS-verksamheten som ju är lagstyrd och inte kan effektiviseras i någon större utsträckning. Dessa kostnader kan alltså inte undvikas. LSS-verksamheten har varit underfinansierad under flera år. Det innebär att andra delar av socialnämndens verksamhet finansierat den. Det är inte rimligt. En stark välfärd är centralt för ett hållbart samhälle. Vi skjuter därför till 50 miljoner kronor till LSS-verksamheten, vilket är 10 miljoner mer än S&M.

Även om vi inte ser riktigt det allvarliga läge som andra delar av landet med ökad och allvarlig brottslighet bland unga, finns en illavarslande trend även på Gotland. Enligt den samlade forskningen är det förebyggande arbetet den enskilt viktigaste faktorn för att bryta denna utveckling. Vi vill därför ge socialnämnden ökade resurser för att motverka normbrytande beteenden och inrätta sociala insatsgrupper (SIG). Vi vill också stärka gymnasie- och vuxennämndens ungdomsverksamhet i Norra Visby som vi ser kan spela en viktig roll i det brottsförebyggande arbetet.

Kvinnojournerna är en viktig aktör i arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Vi vill därför teckna ett IOP-avtal med kvinnojouren Amanda.

Vi ser också att det arbete som Röda Korset gör är en stor tillgång för Gotland. Vi vill därför teckna IOP-avtal med dem.

Totalt skjuter vi till 10 miljoner mer än S&M till socialnämndens viktiga arbete.

Miljöpartiet vill därför bevilja följande tillskott:

Socialförvaltningen:

- 2 mnkr till skyddade boenden
- 2 mnkr till satsning på att motverka normbrytande beteenden och inrätta social insatsgrupp (SIG)
- 50 mnkr till LSS-verksamheten för att ge verksamheten en realistisk budget

Regionstyrelseförvaltningen:

- 0,2 mnkr till IOP-avtal med Kvinnojouren Amanda
- 1,3 mnkr till IOP-avtal med Röda Korset Gotland

Långsiktiga satsningar kräver en skattehöjning

Ovanstående satsningar blir totalt per förvaltning:

11,3 mnkr till Tekniska förvaltningen

32,9 mnkr till Barn- och utbildningsförvaltningen

11 mnkr till Regionstyrelseförvaltningen

5,4 mnkr till Gymnasie och vuxenutbildningsförvaltningen

54 mnkr till Socialförvaltningen

23,9 mnkr till Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

Sveriges Kommuner och Regioner har återkommande varnat för de effekter som regeringens och Sverigedemokraternas budgetar innebär för välfärden. I årets statliga budget används åtskilliga miljarder till skattesänkningar på fossila utsläpp, kapitalinkomster och på de med högst inkomster. Samtidigt verkställer inte regeringen och Sverigedemokraterna några höjningar av generella statsbidrag till kommunerna. Simultant höjs statens krav på kommunerna genom ny lagstiftning. Kommunerna ges mer ansvar och uppgifter utan att utifrån detta justera statsbidragen, vilket urholkar kommunernas ekonomi.

Men trots bistra tider vill vi nu tillföra ett ramtillskott på 83,5 mnkr för ökade satsningar på klimat, utbildning och välfärd på Gotland. Detta föreslår vi finansieras, dels genom en skattehöjning på 25 öre, vilket skulle innebära en skattesats på 33,85 per skattekrona¹ och dels genom en riktad effektivisering.

På budgetfullmäktige i juni 2024 föreslogs inga ytterligare effektiviseringar. Nu föreslår styret fram en effektivisering på 1%, motsvarande 70 mnkr. Vi anser att en effektivisering på 0,5% vara både rimlig och hanterbar för verksamheterna.

Efter realisationsvinster landar vårt budgetförslag för 2025 på ett resultat på 35 mnkr, vilket innebär att Region Gotland nu åter har tillgång till en resultatreserv (RER) för att något mer flexibelt kunna reservera och använda medel för att uppnå en god ekonomisk hushållning.

Med tanke på regionens ansträngda ekonomi och behovet av utveckling i kärnverksamheterna så är Miljöpartiet helt emot majoritetens förslag att låna ut investeringsmedel och från 2026 ge stora driftsbidrag för en ny ishall, vilken ska ägas och drivas av externa parter.

Skattesats

Miljöpartiet föreslår:

att en kommunal inkomstskatt utdebiteras år 2025 med kronor 33:85 per skattekrona.

---

¹ Skattesatsen på Gotland har varit oförändrad i ett decennium. Den höjdes år 2014 med 50 öre från 33,10 kr.

Sammanfattning av samtliga riktade uppdrag 2025

Utöver budgeten vill Miljöpartiet ge följande uppdrag till regionstyrelseförvaltningen:

- Det är uppenbart att den politiska oppositionens roll håller på att försvåras av det nuvarande styret eftersom årets budgetprocess varit helt orimlig. Regionstyrelseförvaltningen får därför i uppdrag:
att ta fram en öppen och transparent budgetprocess vilken säkerställer såväl oppositionens som medias möjlighet att granska majoritetens budget i god tid innan beslut skall fattas på regionstyrelsens möte.
- I samband med att Klimatanpassningsplanen antogs gav regionfullmäktige regionstyrelsen i uppdrag att revidera planen för att omfatta hela Gotland och även konsekvenserna av värmebölja och torka. Vi har efter det sett att längre perioder av ihållande regn har orsakat problem för dricksvattenförsörjningen. Förslag om detta var planerat att behandlas under budgetavstämningen, men drogs ur i sista stund. Vi menar att det är en absolut nödvändighet att Region Gotland prioriterar detta viktiga arbete.

Regionstyrelsedirektören får därför i uppdrag:

att snarast påbörja arbetet med att revidera Klimatanpassningsplanen så att den omfattar hela Gotland, konsekvenserna av värmebölja och torka samt konsekvenserna av ihållande regn under längre perioder.

- Luftkvaliteten i Slite är inte godtagbar och det saknas regelbundna mätningar av densamma. Regionstyrelseförvaltningen får således i uppdrag
att säkerställa att initiera regelbundna mätningar av luftkvaliteten i Slite.
- Ärendehantering kring kalktäktsansökningarna runt om på ön har behandlats slumpartat, för snävt i perspektiven och utan tillräcklig kvalitet.

Vi vill därför ge regiondirektören i uppdrag

att senast januari 2025 presentera för regionstyrelsen hur uppdraget från den 27 september 2023 fullföljts.

att förbättra och säkra politisk förankring i ärendehantering kring kalktäktsansökningarna, så att regionen kan avge mer heltäckande svar på myndigheters begäran om regionens synpunkter.

- Gotlands landsbygd får i proportion till sin folkmängd en för liten del av regionens satsningar, och en för stor del av nedskärningarna (exempelvis öppettider på lokala ÅVC). Regionstyrelseförvaltningen får därför i uppdrag:
att ta fram en landsbygdsstrategi, vilken bland annat ska ge svar på hur Gotlands olika utvecklingsbolag kan stödjas och exempelvis på hur belysningen i mindre orter kan bevaras om de hotas av borttagning.

Driftbudget 2025, ramtillskott (mnkr)		
	Avser	Belopp, mnkr
	Personalkostnadskompensation	
	Generell personalkostnadskompensation 3,35 %	140,0
	Summa personalkostnadskompensation	140,0
	Resursfördelningsmodeller	
	Resursfördelningsmodell BUN	-9,8
	Resursfördelningsmodell GVN	11,8
	Resursfördelningsmodell SON	27,2
	Resursfördelningsmodell HSN	54,0
	Summa resursfördelningsmodell	83,2
	Externa avtal och interna prishöjningar	
	Externa avtal	59,7
	Interna priser regionstyrelseförvaltningen	9,5
	Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)	7,0
	Förändring internhyra	23,4
	Summa externa avtal och interna priser	99,6
Riktade tillskott		
Nämnd		
RSF/HR	Effektiv bemanning	1,0
RS/RSF	Stödgivning kultur	1,5
RS/RSF	Stödgivning fritid	0,8
RS/RSF	Täkt- och vattenärenden	1,0
RS/RSF	Länsplan transportinfrastrukt (MKB)	0,3
RS/RSF	System för klimatomställning	0,2
RSF	IOP-avtal med Kvinnojouren Amanda	0,2
RSF	IOP-avtal med Röda Korset Gotland	1,3
RSF	Kultur och hälsa - samordnare + verksamhetsmedel	0,7
RSF	Slite ishall	1,0
RSF	Fritidsbanken	1,5
RS		
Samordning	Mobila familjecentraler landsbygden	1,5
TN	Särskild kollektivtrafik	8,0
	Luftkvalitet PM10 (mätning, provtagning inkl. Slite & andra tätorter)	1,5
TN	Kapitalkostnader allmän kollektivtrafik - investeringar hållplatser	0,4
	Kapitalkostnader allmän kollektivtrafik - investeringar pga stadslinjenät	0,4
TN	Beläggningsarbeten på enskilda vägar med statsbidrag	1,0
BUN	Förskola, höjning grundbelopp o ledningsstöd	4,0

BUN	Grundskola inkl anpassad skola, höjning grundbelopp & särskild insatsgrupp	13,7
BUN	Barn- och elevhälsan, fysioterapeut	0,7
BUN	Driftkonsekvenser lokaler, Alléskolan o Väskindeskolan	3,9
BUN	Anpassad skola	4,9
BUN	Ökade resurser små skolor	5,7
GVN	Vuxenutbildning	2,0
GVN	Folkhögskolan	0,9
GVN	Ungdomssatsning i samverkan	2,5
SON	Skyddat boende, tillskott från generellt statsbidrag	2,0
SON	Motverka normbrytande beteende o inrätta social insatsgrupp (SIG)	2,0
SON	LSS-verksamheten	50,0
HSN	Nytt journalsystem	8,9
HSN	Ökade kapitalkostnader	15,0
	Effektivisering - 0,5 %	-35,0
	Reavinster	-20,0
	Summa ramtillskott	83,5
	Skattehöjning med 25 öre per skattekrona till 33,85	-37,5
	Resultat före beredning enl. skatteprognos oktober	59,0
	Avsatt för ramtillskott i resultatplanen	22,0
	Budgeterat resultat 2025	35,0

Sverigedemokraterna

Bilaga 5 SD budgetförslag

Sverigedemokraterna Gotland Budget 2025

Ett hållbart Gotland för framtiden

Innehållsförteckning

1. **Inledning**
  - Budget 2025 för Sverigedemokraterna Gotland
2. **Regionstyrelsen: Effektivisering och strategisk styrning**
  - Effektivisering av administration och byråkrati
  - Förbättrad koppling mellan utbildning och arbetsmarknad
  - IT-säkerhetsåtgärder som flerårig investering
  - Översyn av personalstrategiska roller
  - Granskning av externa och interna avtal
3. **Framtidens Gotland: Förnyelse, Tillväxt och Gemenskap**
  - Sverigedemokraterna Gotlands vision för 2025
4. **Barn- och utbildningsnämnden**
  - Prioriteringar inom lärartäthet, stöd för elever och mobbningsförebyggande
  - Utökade resurser för särskilt stöd inom skola
  - Anpassad skola, förstärkning och stöd för små skolor
  - Uppdrag och besparingar
5. **Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (GVN)**
  - Stärkning av yrkesutbildningar och arbetsmarknadskoppling
  - Arbetsliv och Etablering
  - Ungdomssatsning i samverkan
  - Uppdrag och besparingar
6. **Socialnämnden**
  - Förbättrad äldreomsorg och förebyggande arbete bland unga
  - Skyddat boende och social insatsgrupp
  - Förebyggande program för ungas psykiska hälsa
  - Uppdrag och besparingar
7. **Hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN)**
  - Kortare väntetider och tillgång till specialistvård
  - Patientnära vård i slutenvården
  - Ökat antal behandlingsplatser för psykisk ohälsa
  - Utveckling av digitala vårdtjänster
  - Uppdrag och besparingar
8. **Tekniska nämnden**
  - Säker tillgång till vatten och energi
  - Granskning av externa och interna avtal för kostnadseffektivisering
  - Visby ishall: Ansvarsfullt beslut för framtiden
  - Luftkvalitet PM10 och hållbar halkbekämpning
  - Uppdrag och besparingar
9. **Miljö- och byggnämnden (MBN)**
  - Förstärkt planprocess och avgiftsfinansierad tillsyn
  - Exploateringsprojekt
  - Uppdrag och besparingar
10. **Kultur- och fritidsberedningen**
  - Stöd till ungdomsidrott i glesbygden och bevarande av kulturarv
  - Drift av badhuset och möjlig extern finansiering
  - Uppdrag och besparingar
11. **Sammanfattning**
  - Översikt av Sverigedemokraterna Gotlands mål för hållbarhet och ansvar i budget 2025
12. **Driftbudget 2025 Sverigedemokraterna Gotland**

1. Inledning

Budget 2025 för Sverigedemokraterna Gotland

När vi blickar framåt mot 2025 står Gotland inför både stora utmaningar och möjligheter. Som ordförande för Sverigedemokraterna på Gotland är jag övertygad om att vi tillsammans kan forma en hållbar och trygg framtid för vår ö, där alla gotlänningar känner sig delaktiga och där våra gemensamma resurser används med omsorg och ansvar.

Vår budget för 2025 är utformad med ett tydligt fokus på att stärka kärnverksamheterna som gotlänningarna förlitar sig på – vård, skola, omsorg och infrastruktur. Samtidigt måste vi vara realistiska och ansvarsfulla i hur vi använder skattebetalarnas pengar. Genom att göra strategiska investeringar där de verkligen behövs, och samtidigt minska ineffektiv byråkrati och kostsamma projekt utan tydlig samhällsnytta, kan vi säkerställa att varje skattekrona gör största möjliga nytta.

Vi i Sverigedemokraterna tror på att förnya Gotland genom att bevara det som gör vår ö unik. Genom att satsa på hållbara lösningar, stärka våra historiska och kulturella värden och skapa fler möjligheter för våra barn och äldre, bygger vi ett Gotland där alla kan trivas och känna sig trygga.

Vi har ett starkt åtagande att lyssna på gotlänningarnas behov och att agera utifrån de utmaningar vi står inför. Denna budget är ett viktigt steg mot en ljusare framtid, där vi tillsammans skapar en hållbar utveckling för vår älskade ö.

Lars Engelbrektsson
Ordförande, Sverigedemokraterna Gotland

---

2. Regionstyrelsen: Effektivisering och strategisk styrning

Sverigedemokraterna Gotland ser Regionstyrelsen som den centrala motorn för att driva en effektiv och målinriktad utveckling. Genom att minska byråkrati och stärka strategiska roller kan vi frigöra viktiga resurser som återinvesteras i kärnverksamheter, vilket kommer alla gotlänningar till godo. Vi strävar efter en välkoordinerad region där varje skattekrone används där den gör störst nytta.

Effektiviseringar: En Strategisk Åtgärd för Hållbar Ekonomi

Sverigedemokraterna Gotland förespråkar en effektiv och ansvarsfull användning av skattebetalarnas pengar. Vi har därför satt ett mål om en effektivisering på 1,0 procent av verksamhetens kostnader. Genom detta har vi identifierat områden där kostnader kan minskas utan att kompromissa med kvaliteten på viktiga tjänster. Effektiviseringarna syftar till att genomföra strukturella förbättringar och öka effektiviteten i regionens verksamheter, vilket skapar långsiktiga besparingar och frigör resurser till kärnverksamheterna inom vård, skola och omsorg.

Våra målsättningar för effektiviseringar inkluderar:

- **Minskad byråkrati:** Genom att förenkla administrativa processer och minska onödigt pappersarbete strävar vi efter att spara både tid och resurser, vilket frigör budgetmedel till verksamheter som direkt påverkar gotlänningarna.
- **Förbättrade arbetsflöden:** Investeringar i digitala lösningar och optimerade arbetsflöden kan effektivisera regionens arbete och minska duplicerade arbetsuppgifter. Detta leder till lägre lönekostnader och ger personalen mer tid att fokusera på kärnuppdrag.
- **Rationalisering av resurser:** Genom att identifiera överlappande funktioner och resurser inom regionen kan vi slå ihop eller omorganisera verksamheter, vilket bidrar till ett mer kostnadseffektivt sätt att arbeta.

Tillvägagångssätt:

För att uppnå detta 1,0-procentiga effektiviseringsmål kommer vi att genomföra specifika insatser som granskning och förbättring av administrativa rutiner, utveckling av digitala verktyg för effektivare arbete samt projekt för att identifiera och avskaffa duplicerade tjänster och funktioner inom regionen.

Uppdrag:

- **Effektivisering av administration och byråkrati:** Regiondirektören ges i uppdrag att genomföra en översyn och ta fram en plan för att effektivisera administrationen inom regionens förvaltningar. Syftet är att minska byråkrati och onödiga administrativa kostnader, med målet att frigöra resurser för kärnverksamheter såsom vård, skola och omsorg. Planen bör innehålla konkreta förslag för att minska duplicerade arbetsuppgifter, omorganisera ineffektiva tjänster och utforska digitala lösningar för effektivare arbetsflöden.

Motivering: Genom att eliminera ineffektiva processer och minska administrationens omfattning kan vi säkerställa att skattepengar i högre grad används där de gör störst nytta – i vård, utbildning och omsorg.

- **Förbättrad koppling mellan utbildning och arbetsmarknad:**

Regiondirektören får i uppdrag att i samverkan med lokala företag och utbildningsanordnare utveckla en strategi för att stärka kopplingen mellan gymnasie- och vuxenutbildning och Gotlands arbetsmarknad. Fokus ska ligga på att utbildningarna svarar mot de lokala branschernas behov, med särskild prioritet för yrkesutbildningar.

Motivering: För att Gotland ska ha en stark och konkurrenskraftig arbetsmarknad behöver vi utbilda framtidens arbetskraft på ett sätt som bättre möter näringslivets behov. Genom samarbete med lokala företag kan vi förbättra övergången från utbildning till arbete och minska ungdomsarbetslösheten.

- **IT-säkerhetssatsning som flerårig investering:**

Regionstyrelsen inleder en långsiktig plan för IT-säkerhet, med fokus på att skydda regionens digitala infrastruktur mot säkerhetshot och säkerställa ett säkert datahanteringssystem för gotlänningarnas information. Genom att sprida IT-säkerhetsinvesteringarna över flera år säkerställs en robust säkerhetsnivå utan att överbelasta enskilda budgetår.

Motivering: En flerårig investeringsplan för IT-säkerhet ger en stabil grund för Gotlands digitala skydd och stärker säkerheten i alla regionens verksamheter. Detta ger både invånarna och regionens digitala verksamhet ett långsiktigt skydd.

- **Översyn av personalstrategiska roller:**

Regiondirektören ges i uppdrag att genomföra en omfattande översyn av de strategiska tjänsterna inom regionen, med särskilt fokus på personalstrategiska roller. Målet med översynen är att säkerställa att dessa roller är ändamålsenliga, kostnadseffektiva och att de bidrar direkt till att uppfylla regionens långsiktiga mål. Översynen ska kartlägga hur många strategier som finns, deras huvudsakliga arbetsuppgifter, och om det finns överlappande eller onödiga funktioner som kan slås ihop eller tas bort.

Vidare ska översynen resultera i en plan för att:

- Effektivisera och eventuellt omstrukturera personalstrategiska roller för att minska kostnader och öka effektiviteten.
- Säkerställa att varje strategisk roll bidrar direkt till verksamhetens mål och kärnuppgifter, och att resurser används på ett sätt som ger största möjliga samhällsnytta.
- Optimera resursanvändningen och identifiera områden där strategiska roller kan slås ihop eller rationaliseras, utan att försämra kvaliteten på regionens tjänster.

Motivering: För att säkerställa att Gotlands resurser används på bästa sätt är det viktigt att de strategiska tjänsterna inom regionen inte blir en del av en växande byråkrati. En översyn kan identifiera om vissa strategiska roller har blivit onödigt överlappande eller ineffektiva och kan därmed optimeras för att frigöra resurser till kärnverksamheter som vård, skola och omsorg.

- **Granskning av externa och interna avtal:**

Regiondirektören ges i uppdrag att genomföra en genomgång av externa och interna

avtal, särskilt inom teknik, fastighet och leverantörsavtal, för att identifiera potentiella kostnadsbesparingar och effektiviseringar. Målet är att säkerställa att regionens avtal är kostnadseffektiva och ger bästa möjliga värde för invånarna.

Motivering: Externa och interna avtal är en betydande kostnadspost för regionen. Genom en granskning och optimering av dessa avtal kan vi säkerställa att vi får bästa möjliga villkor, minskar onödiga kostnader och frigör resurser för andra prioriterade områden.

Budgetpost: Säkerhet och IT-satsningar

Tidigare budgetförslag: 7,8 miljoner kr

Justering: Minskning till 4 miljoner kr för ett kostnadseffektivt och fokuserat genomförande av säkerhetsinsatser.

Syfte: Denna budgetpost syftar till att stärka regionens digitala säkerhet och skydda känslig data och digital infrastruktur mot växande säkerhetshot. Genom att minska budgeten och fokusera på de mest kritiska områdena, säkerställs att resurser används effektivt och riktas mot områden med störst säkerhetsbehov.

Delposter inom den justerade budgeten:

1. **Grundläggande IT-säkerhetsåtgärder:** Uppdateringar av befintliga system för att täppa till säkerhetsluckor, inklusive programvaruuppdateringar, antivirus och brandväggsuppdateringar, med en uppskattad kostnad på ca **1,5 miljoner kr**.
2. **Datahantering och kryptering:** Genomförande av datakryptering och säker lagring för att skydda känslig information, särskilt i kritiska system. Denna insats tilldelas ca **1 miljon kr**.
3. **Personalutbildning och incidenthantering:** Utbildningar för anställda om IT-säkerhet och hantering av säkerhetsincidenter för att minska mänskliga fel och höja säkerhetsmedvetandet i organisationen. Kostnad: ca **500 000 kr**.
4. **Backup och återhämtningslösningar:** Utveckling av robusta backup- och återställningsprocesser för att skydda mot dataintrång och snabbt återställa funktioner vid en säkerhetsincident. Denna post uppskattas till ca **1 miljon kr**.

Förväntad effekt:

- En minskad men fokuserad budget på 4 miljoner kr möjliggör genomförandet av de mest avgörande säkerhetsåtgärderna och skyddar Gotlands digitala infrastruktur mot de vanligaste hoten.
- Ger en hållbar grund för IT-säkerheten inom regionen utan att överbelasta budgeten för ett enskilt år.

Motivering till budgetjusteringen: Genom att fokusera på de mest kritiska säkerhetsbehoven och samtidigt utnyttja befintliga system för vissa funktioner kan regionen säkerställa en tillräckligt hög säkerhetsnivå med en lägre kostnad. Det ger utrymme för framtida investeringar inom andra prioriterade områden och säkerställer att budgeten är långsiktigt hållbar.

3. Framtidens Gotland: Förnyelse, Tillväxt och Gemenskap

Sverigedemokraterna Gotlands budget för 2025 strävar efter att stärka Gotlands ekonomiska och sociala grund. Genom att göra ansvarsfulla prioriteringar och satsningar inom utbildning, omsorg, infrastruktur och kultur vill vi skapa en trygg och hållbar framtid för alla gotlänningar. Vårt fokus ligger på effektiv resursanvändning, bevarande av Gotlands unika karaktär och att säkerställa hög livskvalitet för öns invånare. Vi föreslår konkreta åtgärder för varje nämnd för att skapa en mer effektiv och hållbar verksamhet.

4. Barn- och utbildningsnämnden

För Sverigedemokraterna Gotland är barns utbildning grunden för Gotlands framtid. Genom att investera i mindre klasser, stärka stödet för elever med särskilda behov och skapa trygga skolmiljöer med fokus på hälsa och motverkan av mobbning vill vi ge varje elev bästa möjliga start i livet. Med dessa satsningar lägger vi grunden för en stark och sammanhållen gotländsk framtid.

Prioriteringar:

- Öka lärartätheten och minska klasstorlekarna för att ge varje elev de bästa förutsättningarna att lyckas i skolan. Vi vill se till att lärare har mer tid för varje elev och kan anpassa undervisningen efter deras individuella behov.
- Särskilt stöd till elever med särskilda behov ska prioriteras för att säkerställa att alla får rätt stöd och kan klara skolan, oavsett förutsättningar.
- Arbete mot mobbning och psykisk ohälsa: Vi vill införa skolövergripande strategier som inkluderar ökat samarbete mellan elevhälsan och lärarna för att tidigt identifiera problem och erbjuda snabb hjälp.

Uppdrag:

- **Utökning av skolpersonal inom specialpedagogik:** Barn- och utbildningsnämnden ska genomföra en analys av skolornas behov av specialpedagoger och skolpsykologer. Detta ska inkludera en behovskartläggning för att anställa ytterligare specialpedagogisk personal i de skolor där behovet är störst.
- **Förenkling av administrativa bördor för lärare:** Nämnden får i uppdrag att se över och effektivisera de administrativa uppgifterna som lärare idag belastas med, vilket ska resultera i konkreta förslag på minskad administration under året.

Besparingar:

- En omorganisering av administrationen för att minska byråkrati och säkerställa att resurser går direkt till undervisningen. Vi kan identifiera onödiga eller duplicerade administrativa tjänster och centralisera vissa funktioner.
- Granskning av IT- och digitala system för att identifiera kostsamma plattformar som kan ersättas med mer kostnadseffektiva lösningar.

Utökade resurser för särskilt stöd inom skola

Budgetpost: Särskilt stöd för elever med behov, inklusive fler specialpedagoger och skolpsykologer.

Summa: 1,2 miljoner kronor

Motivering: För att ge alla elever en rättvis chans att lyckas i skolan krävs förstärkta insatser för elever med särskilda behov. Denna satsning på särskilt stöd innebär både fler specialpedagoger och skolpsykologer som kan ge professionellt stöd där det behövs som mest. Med en starkt elevhälsa och närmare kontakt mellan pedagogisk personal och elever skapar vi en tryggare skolmiljö och bättre förutsättningar för inläring och utveckling.

5. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (GVN)

En koppling mellan utbildning och arbetsliv är avgörande för Gotlands utveckling. Sverigedemokraterna Gotland vill stärka yrkesutbildningar, skapa fler praktikmöjligheter och anpassa utbildningarna till näringslivets behov. Med rätt utbildningar som svarar mot efterfrågan på arbetsmarknaden rustar vi Gotlands invånare för framtidens jobb och bygger en starkare regional ekonomi.

Prioriteringar:

- **Stärka kopplingen mellan utbildning och arbetsmarknad:** Gymnasie- och vuxenutbildningen måste förbereda Gotlands unga och vuxna för de krav som finns på arbetsmarknaden. Vi vill se ett ökat samarbete mellan utbildningsanordnare och näringslivet för att säkerställa att utbildningarna leder till anställningsbara kunskaper och färdigheter.
- **Fokus på yrkesutbildningar och vidareutbildning:** Det är avgörande att erbjuda ett brett spektrum av yrkesutbildningar och vidareutbildningar som möter de behov som finns inom Gotlands näringsliv, så att vi får fler kvalificerade arbetare inom områden som bygg, vård och teknik.
- **Flexibla lösningar för vuxenutbildning:** Genom att erbjuda flexibla studiemöjligheter, som distansutbildning och deltidsstudier, kan vi hjälpa fler vuxna att ta steget till vidareutbildning eller omskolning, vilket stärker både individens och Gotlands konkurrenskraft.

Uppdrag:

- **Förbättrad koppling mellan utbildning och arbetsmarknad:** Regiondirektören får i uppdrag att, i samverkan med lokala företag och utbildningsanordnare, utveckla en strategi för att stärka kopplingen mellan gymnasie- och vuxenutbildning och Gotlands arbetsmarknad. Fokus ska ligga på att utbildningarna svarar mot de lokala branschernas behov, med särskild prioritet för yrkesutbildningar.
- **Utökning av arbetsmarknadsförberedande program:** GVN ska ta initiativ till att inleda ett samarbete med lokala företag för att utöka antalet praktikplatser och lärlingsprogram för gymnasieelever, i syfte att skapa en starkare koppling mellan skola och arbetsliv.

Motivering: För att Gotland ska ha en stark och konkurrenskraftig arbetsmarknad behöver vi utbilda framtidens arbetskraft på ett sätt som bättre möter näringslivets behov. Genom samarbete med lokala företag kan vi förbättra övergången från utbildning till arbete och minska ungdomsarbetslösheten.

Besparingar:

- Effektivisera administrationen inom vuxenutbildningen genom att centralisera administrativa funktioner och minska duplicerade arbetsuppgifter.
- Optimera användningen av lokaler genom att se över hur skolor och utbildningscentrum kan användas mer effektivt för att minska kostnaderna för outnyttjade utrymmen.

Arbetsliv och Etablering

Sverigedemokraterna Gotland prioriterar insatser som stärker unga människors möjlighet att snabbt och effektivt etablera sig i arbetslivet. Genom att investera 0,8 miljoner kronor i GVN

arbete med "Arbetsliv och etablering" vill vi säkerställa att ungdomar, oavsett bakgrund, får stöd att hitta sin väg till arbete eller vidare studier. För oss är det särskilt viktigt att minska antalet unga som hamnar utanför både utbildning och arbetsliv – detta är ett växande problem som kräver både förebyggande och konkreta insatser.

Med denna satsning vill vi ge stöd till samordnade insatser mellan skola, arbetsliv och andra viktiga aktörer för att underlätta ungdomars övergång från skolan till arbetsmarknaden. Vi anser också att det är avgörande att skapa en kvalitativ gymnasievalsprocess som utgår från elevernas bästa intresse och arbetsmarknadens behov. Genom projekt som "Matcha kompetensen", där arbetsgivare får hjälp att bredda sin rekrytering i samarbete med Arbetsförmedlingen, kan vi på Gotland skapa en inkluderande och hållbar arbetsmarknad för framtiden.

---

6. Socialnämnden

Vi i Sverigedemokraterna Gotland vill att alla ska känna trygghet genom livet, oavsett ålder eller livssituation. Genom att investera i äldreomsorgen, stärka insatser för psykisk hälsa och arbeta förebyggande med ungdomar skapar vi ett Gotland där alla får möjlighet att leva ett värdigt och tryggt liv. Sociala insatser ska vara kostnadseffektiva och resultatorienterade för att hjälpa de som verkligen behöver det.

Prioriteringar:

- Förbättra äldreomsorgen: Vi vill säkerställa att Gotlands äldre får högkvalitativ vård, där individens behov står i centrum. Detta kräver fler utbildade vårdpersonal och bättre arbetsvillkor.
- Stärka insatserna för psykisk ohälsa: Med ökade resurser till missbruksvården och psykiatrien kan vi bättre möta behoven hos personer med beroendeproblematik och psykisk ohälsa.
- Förebyggande arbete bland unga: Vi måste öka resurserna till fritidsverksamheter och skolan för att tidigt fånga upp ungdomar som riskerar att hamna i utanförskap eller psykisk ohälsa.

Uppdrag:

- **Utveckling av äldreomsorgen genom mobila team:** Socialnämnden får i uppdrag att inrätta fler mobila team inom äldreomsorgen som kan erbjuda vård i hemmet, vilket minskar trycket på vårdboenden och ökar tryggheten för äldre som bor hemma.
- **Utökade behandlingsplatser för psykisk ohälsa:** Nämnden ska prioritera att utöka antalet platser för behandling av psykisk ohälsa och missbruksproblem, med särskilt fokus på tidiga insatser och individanpassade vårdprogram.

Besparingar:

- Effektivisering av integrationsprojekt med fokus på resultat: Projekt som inte leder till arbete och självförsörjning ska avslutas.
  - Minskade kostnader för sociala insatser genom effektivare administration och minskat beroende av konsulter.
-

7. Hälso- och sjukvårdsnämnden

För oss i Sverigedemokraterna Gotland är tillgången till god vård en grundläggande rättighet. Vi prioriterar kortare väntetider, fler specialistläkare på ön och utökade satsningar på psykisk hälsa. Med dessa åtgärder och genom effektivare vårdprocesser säkerställer vi att vården på Gotland håller hög kvalitet och är tillgänglig för alla.

Prioriteringar:

- **Kortare väntetider och bättre tillgång till specialistvård på Gotland:** Genom att investera i primärvården och rekrytera fler specialistläkare vill vi minska behovet av vårdresor till fastlandet.
- **Stärkta resurser för psykisk hälsa och förebyggande vård:** Vi ser behovet av att öka resurserna till mentalvården, både för vuxna och barn, och att stärka det förebyggande arbetet inom vården.
- **Patientnära vård i slutenvården:** Vården ska ha patienten i fokus och arbeta aktivt med att skapa en trygg miljö, där det friska värnas och inte enbart det sjuka behandlas. Genom att prioritera patientnära insatser, såsom VAK (vård av enskild patient), extra stödinsatser och frigöring av tid för personal att ge ett individuellt bemötande, säkerställer vi en vård som inte bara är säker utan även främjar patientens välbefinnande. Målet är att personalen ska kunna ge både medicinskt och mänskligt stöd till varje individ och stärka den friska sidan hos patienten.

Uppdrag:

- **Öka antalet specialistläkare och förbättra arbetsvillkor:** Nämnden får i uppdrag att rekrytera fler specialistläkare och sjuksköterskor till Gotland genom konkurrenskraftiga löner och bättre arbetsvillkor.
- **Digitalisering av vård:** Öka satsningar på telemedicin och digitala vårdtjänster för att tillgängliggöra specialistvård även för landsbygdsområden.
- **Patientnära insatser i slutenvården:** Nämnden får i uppdrag att utveckla rutiner och arbetsmodeller för att stödja patientnära insatser som VAK och andra individanpassade stödinsatser. Genom att frigöra tid för personalen att inte bara möta det sjuka utan även stödja det friska hos patienterna, stärker vi patientsäkerheten och höjer kvaliteten på vården.

Besparingar:

- **Effektivisera upphandling av medicinsk utrustning och läkemedel:** Minska kostnader genom bättre avtalsvillkor.
- **Färre konsulttjänster:** Omprioritera resurser till vårdpersonal och patientnära insatser, för att säkerställa att budgeten går till direkta vårdinsatser där de gör störst nytta.

Ökat antal behandlingsplatser för psykisk ohälsa

Budgetpost: Utökning av behandlingsplatser och förebyggande stöd för psykisk hälsa.

Summa: 1,5 miljoner kronor

Motivering: Behovet av behandlingsplatser för psykisk ohälsa har ökat markant, och genom att utöka antalet platser kan vi minska köer och ge snabbare hjälp till dem som behöver det. Tidiga insatser och individanpassade vårdprogram bidrar till bättre livskvalitet för patienterna och minskar trycket på andra vårdinstanser. Denna satsning hjälper också till att förebygga mer omfattande vårdbehov i framtiden, vilket gör det till en hållbar investering för Gotland.

Utveckling av digitala vårdtjänster

Budgetpost: Utveckling och utbyggnad av digitala vårdtjänster för att öka tillgängligheten till vård.

Summa: 1 miljon kronor

Motivering: För att möta behovet av en mer flexibel och tillgänglig vård satsar vi på att utöka digitala vårdtjänster. Med telemedicinska lösningar kan Gotlands invånare få snabbare och enklare tillgång till rådgivning och specialistvård, särskilt de som bor på landsbygden eller har begränsade möjligheter att resa. Digitala tjänster förbättrar tillgängligheten och avlastar de fysiska vårdinrättningarna, vilket gör att resurserna kan riktas dit de behövs som mest.

Patientnära vård i slutenvården

Budgetpost: Patientnära insatser och förstärkning av personalstöd i slutenvården

Syfte:

- För att öka patientsäkerheten och säkerställa att varje patient får ett individuellt bemötande utifrån sina behov, skapas en budgetpost för satsningar på patientnära vårdinsatser i slutenvården. Detta inkluderar resurser för VAK-tjänster (vård av enskild patient), extra insatser vid särskilda behov och ett frigörande av tid för personal att bemöta både det sjuka och det friska hos patienten.

Delposter inom budgeten:

1. **VAK-tjänster:** Resurser avsätts för att täcka VAK-tjänster för patienter med behov av ständig tillsyn, särskilt vid psykisk ohälsa eller postoperativa tillstånd.
2. **Extra insatser och stödpersonal:** Utökat stöd för personalens arbete nära patienterna, där extra insatser kan sättas in för patienter med särskilda behov.
3. **Utbildningsinsatser för personal:** Kompetensutveckling för vårdpersonal inom områden som patientsäkerhet, individanpassat bemötande och arbete med att stötta patientens friskfaktorer.

Förväntad effekt:

- Ökad patientsäkerhet och ett mer personcentrerat vårdförhållningssätt.
- Förbättrad personalnöjdhet och minskad arbetsbelastning genom att öka tid för direkt patientbemötande.
- Mätbara förbättringar i patienternas upplevelse av vården, särskilt för de som vistas längre tid inom slutenvården.

8. Tekniska nämnden

Gotlands framtid kräver stabil tillgång till vatten och energi. Sverigedemokraterna Gotland vill bygga en hållbar och pålitlig infrastruktur som kan stödja regionens tillväxt utan att belasta våra naturresurser. Genom effektiva driftprocesser och innovativa lösningar säkerställer vi att Gotlands vatten- och energiförsörjning möter både dagens och framtidens behov.

Prioriteringar:

- **Säkerställa stabil tillgång till vatten och energi:** Gotland måste kunna möta både dagens och framtidens behov av vatten och energi. Det handlar om att säkra en tillförlitlig och kostnadseffektiv försörjning som klarar av tillväxt och samhällsutveckling. Vatten och energi är två av de viktigaste resurserna för Gotlands framtida utveckling.

Uppdrag:

- **Vattenbesparande åtgärder:** Tekniska nämnden får i uppdrag att se över vattenanvändningen i hela regionen, inklusive en analys för modernisering av vattennätet och möjligheter till regnvatteninsamling, särskilt i icke-dricksvattentillämpningar som bevattning.
- **Granskning av externa och interna avtal:** Regiondirektören ges i uppdrag att genomföra en genomgång av externa och interna avtal, särskilt inom teknik, fastighet och leverantörsavtal, för att identifiera potentiella kostnadsbesparingar och effektiviseringar.

Motivering: Externa och interna avtal är en betydande kostnadspost för regionen. Genom en granskning och optimering av dessa avtal kan vi säkerställa att vi får bästa möjliga villkor, minskar onödiga kostnader och frigör resurser för andra prioriterade områden.

Besparingar:

- **Effektiv drift och underhåll:** Genom att optimera drift och underhåll av vatten- och energisystemen kan vi minska kostnader utan att kompromissa med servicen. Smarta upphandlingar och konkurrensutsatta entreprenörer säkerställer bättre pris och kvalitet.

Visby Ishall: Ett Ansvarsfullt Beslut för Framtiden

Sverigedemokraterna på Gotland anser att en ishall i Visby är en viktig resurs för både idrott och gemenskap. Vi ser dock med oro på det ekonomiska läget och de investeringar som krävs för att förverkliga en ny ishall. Att äga och förvalta en sådan byggnad innebär betydande kostnader, och det är vår övertygelse att regionen långsiktigt bör behålla ägarskapet för att säkerställa kontroll över både drift och framtida utveckling.

I nuläget är det emellertid inte ekonomiskt försvarbart att påbörja en investering av denna storlek. Med ett uppskattat pris på över 300 miljoner kronor för en ny ishall ser vi en stor risk för att andra viktiga verksamheter påverkas negativt. Istället för att äventyra regionens ekonomi och åta oss stora lånekostnader väljer vi att prioritera hållbar ekonomisk planering och att säkra nödvändiga kärnverksamheter.

Vidare anser vi att det inte är aktuellt att låna ut pengar till en förening för att uppföra ishallen. En sådan konstruktion innebär risker för regionens ekonomi och kan skapa långsiktiga åtaganden som är svåra att kontrollera. Vi menar att om en ny ishall ska byggas i framtiden bör detta ske under regionens ägande, för att säkerställa långsiktig kontroll och ansvarstagande gentemot skattebetalarna.

Vi föreslår att regionen skjuter upp investeringen tills vi har en stabilare ekonomisk situation. Under tiden bör befintliga resurser användas för att underhålla den nuvarande hallen och säkerställa att verksamheten kan fortsätta på ett tryggt sätt. Vi anser att det är bättre att vänta än att förhastat ett beslut som kan få långvariga ekonomiska konsekvenser för Gotlands invånare.

Sverigedemokraterna på Gotland står fast vid att en ny ishall kan vara aktuell i framtiden när ekonomin tillåter, men att det i nuläget är bäst för regionens ekonomi att avvakta och planera för en hållbar lösning.

PM10 – Mätning och Provtagning för Luftkvalitet

Sverigedemokraterna Gotland anser att god luftkvalitet är en viktig fråga för gotlänningarnas hälsa och välbefinnande. Vi förespråkar därför att 0,9 miljoner kronor avsätts för kontinuerlig provtagning och mätning av PM10-partiklar, vilka påverkar luftkvaliteten och kan ha hälsoeffekter för invånarna. Genom regelbunden övervakning får vi en tydlig bild av luftkvaliteten och en stabil grund för beslut.

När det gäller halkbekämpning anser vi att regionen bör hålla fast vid nuvarande metoder tills ett fullgott alternativ till dagens grusning kan tas fram. Att byta till nya metoder utan noggrant utvärderade fördelar skulle innebära onödiga kostnader och potentiellt försämra effektiviteten i halkbekämpningen. Vi vill därför avvakta med nya insatser tills en väl fungerande och säker lösning kan säkerställas.

9. Miljö- och byggnämnden (MBN)

För att Gotland ska vara en plats där människor både vill och kan bo och arbeta, behöver vi en genomtänkt och flexibel planprocess. Sverigedemokraterna Gotland prioriterar hållbara byggprojekt och säkerhet i tillsynen för att skapa långsiktigt hållbara förutsättningar för såväl boende som näringsliv. Vi vill att Gotland utvecklas i en trygg och kontrollerad takt som bevarar vår unika miljö.

Prioriteringar:

- Förstärkt planprocess med breddat fokus: Utöver bostadsutveckling vill vi prioritera en mer omfattande planering som även skapar förutsättningar för inflyttning av arbetsplatser och lokaler. Det är viktigt att Gotland inte bara erbjuder boendemöjligheter, utan också attraktiva förutsättningar för näringslivet och arbetsplatser att etablera sig här.
- Avgiftsfinansierad tillsyn med fokus på säkerhet: Vi vill stärka tillsynen av bygg- och miljöfrågor, särskilt i de områden där säkerheten står på spel. Genom att prioritera tillsynen av byggnader och verksamheter som finansieras genom avgifter, kan vi säkerställa en hög nivå av säkerhet för både arbetsplatser och bostäder.

Uppdrag:

- **Utveckling av planprocessen för ekonomisk tillväxt:** MBN får i uppdrag att skapa bättre förutsättningar för arbetsplatser och lokaler att etableras, särskilt i områden där det finns potential för ekonomisk tillväxt och samhällsnytta.
- **Stärkta tillsynsinsatser inom bygg och miljö:** Nämnden ska genomföra en översyn för att säkerställa att tillsynen fokuserar på säkerhet och efterlevnad av lagar i byggsektorn och miljö känsliga verksamheter, särskilt med avgiftsfinansiering för att garantera hög säkerhetsstandard.

Besparingar:

- Effektivisera tillstånds- och byggprocesserna för att minska byråkratin och säkerställa att projekten hanteras snabbare, vilket sparar både tid och pengar för kommunen och byggsektorn.
  - Reducera onödiga projekt och fokusera resurserna på initiativ som bidrar till långsiktig hållbarhet och ekonomisk nytta för Gotland.
-

10. Kultur- och fritidsberedningen

Ett rikt kultur- och fritidsliv skapar gemenskap och stärker folkhälsan. Sverigedemokraterna Gotland vill att alla, oavsett var på ön man bor, ska ha tillgång till meningsfulla fritidsaktiviteter. Genom att satsa på ungdomsidrott, stödja lokala kulturprojekt och bevara Gotlands kulturarv bygger vi en social och kulturell grund för framtida generationer.

Prioriteringar:

- Stöd till ungdomsidrott och kulturverksamheter: Vi vill öka tillgängligheten till fritidsaktiviteter för ungdomar, särskilt i glesbygden, för att stärka gemenskapen och främja hälsa.
- Bevarande och utveckling av Gotlands kulturarv: Vi vill fortsätta att stödja Gotlands unika historiska platser, men också främja nutida kulturprojekt som engagerar både gotlänningar och besökare.

Uppdrag:

- **Utökad stöd för ungdomsidrott i glesbygden:** Kultur- och fritidsberedningen får i uppdrag att utforma ett stödprogram specifikt riktat mot ungdomsidrott i Gotlands glesbygdsområden. Målet är att skapa möjligheter för ungdomar att delta i organiserade aktiviteter nära sina hem.
- **Effektiviserad drift av badhuset:** Då badhusprojektet redan är beslutat, ska beredningen fokusera på att säkerställa en kostnadseffektiv drift, inklusive att undersöka möjliga externa finansieringsalternativ för att minska den långsiktiga belastningen på regionens budget.

Besparingar:

- Granskning av alla kulturprojekt för att säkerställa att de har bred nytta och är ekonomiskt hållbara. Projekt som inte når upp till dessa kriterier kommer att omprövas eller avslutas.

11. Sammanfattning

Sverigedemokraterna Gotlands budget för 2025 bygger på principen om hållbarhet och ansvar. Vi fokuserar på att stärka Gotlands välfärd och infrastruktur samtidigt som vi genomför strategiska besparingar för att säkerställa att skattepengarna används effektivt. Genom att investera i utbildning, vård, kultur och infrastruktur vill vi skapa en hållbar framtid för Gotland, där varje invånare får tillgång till de tjänster de behöver och där våra gemensamma resurser används på ett ansvarsfullt sätt.

12. Driftbudget 2025 för Sverigedemokraterna Gotland

Ramtillskott (mnkr)

Personalkostnadskompensering

Avser	Belopp, mnkr
Generell personalkostnadskompensering 3,35 %	140,0

Resursfördelningsmodeller

Avser	Belopp, mnkr
Resursfördelningsmodell BUN	-9,8
Resursfördelningsmodell GVN	11,8
Resursfördelningsmodell SON	27,2
Resursfördelningsmodell HSN	54,0
Summa resursfördelningsmodell	83,2

Externa avtal och interna prisjusteringar

Avser	Belopp, mnkr
Externa avtal	59,7
Interna priser regionstyrelseförvaltningen	9,5
Interna priser teknisk förvaltning	7,0
Förändring internhyra	23,4
Summa externa avtal och interna priser	99,6

Riktade tillskott

Avser	Belopp, mnkr
Samordning och utveckling bemanningsfrågor (RS/HR)	1,5
Säkerhet och IT-satsningar (RS)	4,0
IOP och permanentande av Fritidsbanken (RS)	1,5
Luftkvalitet PM10 (TN)	0,9
Exploateringsprojekt (MBN/TN)	7,7
Nya Alléskolan och Väskinde förskola, drift (BUN)	3,9

Anpassad skola, förstärkning (BUN)	4,9
Ökade resurser små skolor (BUN)	5,7
Utökade resurser för särskilt stöd inom skola (BUN)	1,2
Arbetsliv och Etablering (GVN)	0,8
Ungdomssatsning i samverkan (GVN)	2,5
Behandlingsplatser för psykisk ohälsa (HSN)	1,5
Patientnära insatser och förstärkning av personalstöd i slutenvården (HSN)	3,0
Digitala vårdtjänster och telemedicin (HSN)	1,0
Förebyggande program för ungas psykiska hälsa (SON)	0,8
Skyddat boende (SON)	2,0
Social insatsgrupp (SON)	2,0
LSS (SON)	46,0

Effektiviseringar och justeringar

Avser	Belopp, mnkr
1,0 % effektivisering	-70,0
Reavinster	-20,0

Sammanfattning

Avser	Belopp, mnkr
Summa ramtillskott	0,9
Resultat före beredning enl. skatteprognos oktober	59
Avsatt för ramtillskott i resultatplanen	22
Budgererat resultat 2025	80

Mål och budget 2025 - 2027

Region Gotland är i ett bekymmersamt läge med vikande befolkningsunderlag och endast svag återhämtning av ekonomin de närmaste åren. Regionen måste på ett seriöst sätt hantera de ekonomiska utmaningarna, det innebär att **allt** måste göras för att nå en ekonomi i balans.

Liberalerna lämnar som särskilt yttrande:

1. Regionstyrelseförvaltningen måste skyndsamt analysera ekonomin utifrån de olika uppdragen region- kommun. I fortsättningen bör dessa redovisas som separata resultatenheter inom koncernen.
2. Det höga och alltjämt ökande antalet anställda är oroande med tanke på den vikande befolkningen. Organisationen måste ständigt ompröva och ligga steget före. Alla möjligheter att effektivisera med stöd av digitalisering måste fångas. Det nuvarande överutbudet i skolan är ett exempel på bristande politiskt ledarskap som går ut över våra barn och unga.
3. För att nå en hållbar ekonomi måste upplåningen hejdas. Att i det här läget låna ut en kvarts miljard kronor till ett enskilt bolag under oklara juridiska omständigheter är oseriöst och populistiskt.
4. Liberalerna står inte bakom uppvaktning hos regeringen för att söka kompensation för ö-läget så länge inte hemläxan har gjorts enligt ovan punkter.

Anna Eklund
Liberalerna Gotland